ГЕРАСИМОВСКА ХҮДЭЛӨӨНДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ!

ЭНЭЭНИИЕ МАРТАЖА БОЛОХОГҮЙ

Нэгэшье гектар сабшалан эзэгүй бү үлэг. Луговод, малшан бүхэн мэргэжэл шадабаряа гаргажа, үбhэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын түлөө оролдог лэ.

Үбэлэй үдэрнүүдтэ хэхэ юумэн ехэ: наг шэбхэ зөөхэ, булаг горхон дээрэ тошон халяаха, сабшалан дээрээ саhа, мүльhэ тогтоохо, посхоод бариха hургааг бэлдэхэ гэхэ мэтэ.

Буряад зон эртэ урда сагhаа хойшо үтэг бэлдэхэ, сабшалан hайжаруулха талаар ехэ бэрхэ байhан. Энэ суу солоёо дахин hэргээн бадарааял.

Сабшалан hайжаруулха хүдэлмэриие бүгэдэ ниитын хиналтада абаха саг ерээ. Энэ талаар арадай хинагшад, хүдөө бэшэгшэд туhа хүргэхэнь дамжаггүй.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 3 (10989) | 1966 оной январиин 5, среда | Сэн 2 мүнгэн

УРДЫНГАА СОЛО БАДАРУУЛАЯ

А. И. БАТЫШЕВ, мастер-луговод, пенсионер

А. И. БАТЫШЕВ.

Таанадта, республикын колхоз, совхозуудай луговодуудта нигэжэ хандаха байнаб. Би өөрынгөө наhан соо луговодоор ажаллажа байгаа хүм. Тиимэhээ сабшалан hайжаруулха хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандаха ябадалтай тэмсэхэ ёhотойшьеб. Колхоз, совхозуудай сабшалан дээрэ хүдэлмэри үшөөл муугаар ябуулагдана гэжэ харажашье, дуулажашье байдагби. Үбhэ ногооной hайнаар ургажа байhанда олонхи ажахынууд республикаhаа холуур ошожо, ниитын малда үбhэ тэжээл асарна бэшэ ха юм даа. Яахадааб гэхэдэ, ажахынууд сабшалан hайжаруулха хүдэлмэридэ анхарал табинагүй, тэрээндэ эзэн ёhоор хандажа уhалнагүй, үтэгжүүлнэгүй гээшэ. Хэрбээ сабшалангые hайнаар үтэгжүүлээд байгаа hаа, үбhэ ногооной баян ургаса абтахань мэдээжэ. Тиигэбэл ажахынууд малай тэжээл холоhоо зөөхэ гэхэгүй hэн.

Сабшалангай газарые hайнаар үтэгжүүлээд дээрэнь уhалаа hаа, hайн ургаса абахашье байха. Энэмнай үнинэй мэдээжэ ха юм. Мүнөө үедэ олонхи хүнүүд энээнhээ урда Василий Александрович Герасимовай республика дотороо үүсхэл гаргаал ажаллажа байhаниие hанаха байха. Тиихэдэ манай артель 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхоз байгаа. Үбhэ ногооной баян ургаса абахын түлөө тэрэнэй үүсхэл гаргажа байхада, республикын колхоз, совхозуудта луговодуудай тусхай звенонууд эмхидхэгдэжэ, сабшалан hайжаруулха талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдажа эхилhэн байгаа.

Тиихэдэ би В. А. Герасимовай хүтэлбэрилдэг звенодо ажаллагша hэм. Тэрэнhээ олон юумэ hурааб: сабшалан ямар аргаар үтэгжүүлэгдэхэб, хайшан гэжэ уhалагдахаб, үбэлэй сагта тошон халяахаhаа эхилээд, бусад ондоо хүдэлмэринүүдые тиихэдэ заалгаhан байнаб.

— Намhаа hуража байhан юумэнни хэзээ урданай хэжэ байhан ажал гээшэ. Иимэ хүдэлмэри зуугаад жэл дотор хэгдэжэ байгаа юм. Тэрэниие шадамараар хэрэглэхэ ёhогойди,— гэжэ Василий Александрович хэлэгшэ hэн.

Василий Александрович наhатай болоходоо, өөрынгөө даадаг звеное намда дамжуулжа үгэhэн юм. Үбhэ ногооной баян ургаса абахын түлөө үнэтэ үүсхэл гаргаhан, тэрэнэй түлөө парти, правительствынгаа дээдэ хайра—Ленинэй орден абаhан нүхэр Герасимовай ажалладаг энэ звеногой хүдэлмэриие нэгэшье доройтуулангүйгөөр абажа ябахын тулада ехэ оролдолго гаргаhан байгааб. Намайе ажалдаа hургажа байhан энэ хүн гектар бүриhөө зуун хорин центнер хүрэтэр үбhэ ногоо ургуулдаг байгаа юм. Тиихэдэнь би энээнhээ бага бэшэ амжалта туйлахын түлөө оролдоо hэм. Нүхэр В. А. Герасимовай түрүү онол аргануудые хэрэглэжэ, сабшалангай газарые hайжаруулhан, наг шэбхэ гаргажа үтэгжүүлдэг болоhон байгааб. Тэрэнэй хэрэглэдэг бүхы агротехническэ хэмжээнүүдые бэелүүлээб. Энээнэй ашаар жэл бүри үбhэ ногооной баян ургаса абтадаг болоо. Минии даадаг сабшалан дээрэ гектар бүриhөө 117 центнер хүрэтэр үбhэ ногоон ургуулагдаа.

Тиигэжэ манай колхоз үбhэ ногоогоор дуталдаагүй. Ниитымнай мал тэжээлээр хангагдажа байгаа юм. Зарим жэлнүүдтэ үбhөө ондоо ажахынуудта худалдагша бэлэйбди. Иимэл байгаал даа. Манай колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй сабшалан hайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа байхада иимэл байгаа. Теэд энэмнай hүүлэй үе болотор тиимэ байгаагүйнь гэмшэлтэй. Манай нютагта кукуруза тарижа эхилэмсээр, сабшалан дээрэ хүдэлмэри ябуулагдахаяа болишоо тооной юм.

Кукуруза таригдадаг болоходо, сабшалан гээшэмнай миил хаягдашоо ха юм. Энээнhээ уламжалан, манай колхозой эгээл ехэ үбhэ ногоо үгэдэг Манжа гэжэ газар hүүлэй үедэ дууhан хахалагдажа, кукуруза таригдадаг болоhон байгаа. Мүн урда XVIII партсъездын нэ-

САБШАЛАН—МАНАЙ БАЯЛИГ

рэмжэтэ колхозой байhан газарнууд баhал хахалагдаhан байха юм.

Иимэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байхада луговодуудта гэмшэлтэйшье байгаа. Бидэниие хэншье хэрэглэхэеэ болиhон, колхозой правлени, партийна организациин зүгhөө ямаршье туhаламжа хүргэгдэхэеэ болиhон байна. Энэмнай сабшалан hайжаруулха хүдэлмэридэ ехэхэн hаалта ушаруулаа. Мүнөөшье болотор ажахынууд сабшалангаа hайжаруулжа шаданагүй. Жэшээлхэдэ, урдань В. А. Герасимов өөрөө ажаллажа байхадаа, Дунда-Бүхэнэй сабшалан дээрэhээ 13—15 мянган центнер үбhэ абадаг hэн. Харин 1965 ондо тэндэhээ оройдоол 5725 центнер үбhэн хуряагдаhан байнэ. Манжа гэжэ газарта дунда зэргээр гектарай 14 центнер абгаа. Харин эндэhээ урдань эгээл гандангги байhан жэлдэ 35 центнерhээ бага үбhэн хуряагдаагүй юм. Эгээл hайн жэлнүүдтэ гектар бүриин 120 центнер хүрэтэр үбhэн абтадаг байгаа бшуу. Манай колхозой Жаргалантын отделенидэ баhал иимэрхүү байдал харагдана. Эндэ урдань минии нүхэр Радна Санжановай ажаллажа байхада, гектар бүриhөө 25—35 центнер үбhэ абадаг газарhаа 1965 ондо оройдоол 7—9 центнер үбhэн хуряагдаhан.

Иимэ байдалда орожо, манай колхоз ниитынгээ малые үбhөөр хангажа шадахаяа болёод, ондоо тээhээ үбhэ худалдажа абадаг болоо. 1965 ондо зургаа мянга шахуу центнер үбhэн ондоо тээhээ, хэдэн зуугаад модоной газарhаа асарагдаhан байгаа. Үбhые иимэ холоhоо асархада өөрынь үнэ сэн ехэ болоно. Центнерэй 4 түхэриг 40 мүнгэтэ болоо бшуу. Энээниие нютагайнгаа сабшалан дээрэhээ абтаhан үбhэнтэй сасуулхада ямараар харагдана гээшэб? Миил юрын сабшалан дээрэhээ абтаhан үбhэн центнерэй 1 түхэриг 30 мүнгэтэ, харин үтэгжүүлэгдэhэн газар дээрэhээ абтаhан үбhэн—1 түхэриг 10 мүнгэтэ болоно ха юм.

Манай колхоз герасимовска хүдэлөөнэй эхи заха гаргаhан нютаг гээшэ. Республикаhаа ондоо тээгүүр ошожо, үбhэ тэжээл бэдэржэ байхада хэндэшье эшхэбтэр. Колхозоймнай олон луговодууд сабшалангаа hайжаруулха, үбhэ ногоо ехээр абадаг болохо гэжэ шиидээд байна. Жаргалантын, Бүхэнэй луговодуудай урданайнь суу мүнөө залирха ёhогүй! Энэ талаар үнгэрэгшэ жэлдэ зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдаhан байгаа. Тиигэбэшье энэмнай үшөөл хангалтагүй. Юуб гэхэдэ, колхозоймнай бүхы 3120 гектар сабшалан дээрэhээ нёдондо дунда зэргээр га бүриин 7,06 центнер, тэрэ тоодо 1860 гектар уhалагдадаг сабшалан дээрэhээ гектарай 12 центнер үбhэн хуряагдаhан байгаа. Тиихэдэ колхозоймнай зарим түрүүшүүл, жэшээлхэдэ, луговод Амагалан Балаганов 12 гектар сабшалангhаа га бүриин 50 центнер, Петр Брянский 14 гектарhаа га бүриин 27 центнер ургаса хуряагаа. Энэмнай муу бэшэ амжалта. Багахан газар дээрэhээ иимэ ургаса абтаhаншье hаа, hайн талыень харуулна бшуу. Энээнhээ саашадаа үшөө ехэ амжалта туйлаха гээ hаа, колхозоймнай бүхы луговодуудай үүсхэл оролдолго хэрэгтэй. Энээн тухай hаяхан луговодуудай суглаан дээрэ хэлсэгдэhэн байна.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ЛУГОВОД БҮХЭНЭЙ ХЭРЭГ

Шэнэ 1966 оной—түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүд баатараар алхалжа оробо. Ажалшан бүхэн үнгэрhэн жэлдэ хэhэн бүтээhэнээ сэгнэжэ, ерэhэн жэлдээ бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлжо, бүри ехэ амжалтануудые туйлахаар тэмсэжэ оробо.

Эгээн энэ үедэ Буряад ороной аха заха луговод Андрей Иннокентьевич Батышев республикынгаа захагүй ехэ баялиг—нуга сабшалангаа зүбөөр ашаглахын, ургасыень жэлhээ жэлдэ дээшэлүүлхын түлөө бүгэдэ ниитын хүсэ элсүүлээл, луговодуудай хоорондо социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлээл, урдынгаа суу соло hэргээн бадараае гэжэ үнэн сэдьхэлэйнгээ үгэнүүдые бэшэбэ. Үбгэн луговодой hанаагаа зобохонь, сэдьхэлээ үбдэхэнь буруу бэшэл.

Республикымнай колхоз, совхозууд аяар 400 мянга гаран гектар сабшалантай. Хэды ехэ баялиг бэ! Теэд энэ газарhаа тон бага ургаса абтана. Үнгэрhэн жэлдэ сабшалан hайжаруулха талаар нилээд оролдолго гаргагдабашье, гектарай миил 7 центнер үбhэн хуряагдаhан байна.

Яахадаа сабшалангай ургаса өөдэлнэгүйб? Нэн түрүүн нуга сабшалан бүхыдөө эзэтэй болоогүй, тэндэ үбэл, зунгүй хүдэлдэг хүнүүд үшөөл үсөөн байhаар. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз, совхозуудта луговодуудай 538 звено эмхидхэгдэжэ, хамта 1200 хүн ажаллаhан. Теэд мүнөө үбэлэй сагта тэдэнэрэй олонхинь ондоо хүдэлмэридэ табигдажа, сабшалан дээрэ харагдахаяа болинхой.

Зүгөөр республикын эрхим луговодуудай дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, тэдэнэр түхэреэн жэл соо сабшалан hайжаруулха хүдэлмэреэ зогсоодоггүй байна. Үбэлдөө тэдэнэр тошон халяана, саhа тогтооно, наг шэбхэ зөөнэ, посхоод бариха hургаагаа бэлдэжэ, байрадань зөөнэ, шугы бургааhа отолжо хаяна, үнэhэ, шубуунай аргал гэхэ мэтэ нютагай үтэгжүүлгэ суглуулна.

Иимэ оролдосотойгоор ажалладаг хүнүүдэй тоодо Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой луговод Цырендоржи Гомбоев, Баргажанай аймагай Дэрээнэй совхозой—Базар Будаев, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой—Сергей Тараканов ский, Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой—Буда Тагаров, Бэшүүрэй «Рассвет» колхозой Филат Афанасьевич Титов, Тарбагатайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой —Федор Ферафонтович Рыжаков, Хоринэй аймагай Үдын совхозой—Егнин Ендыпов болон бусад ороно. Эдэ луговодууд сабшалангаа наг шэбхээр hайса үтэгжүүлнэ, хоёр-гурба дахин уhална, шулуу бургаадhанhаа сэбэрлэнэ, адуу малда түйбүүлэнгүй байжа, жэлhээ жэлдэ гектарай 30—40 центнер үбhэ суглуулжа абана бшуу.

Эдэ түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгожо, тэрээндэ залуушуулые hургаха гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго болоно. Аймаг, ажахы бүхэндэ луговодуудай hуралсал эмхидхэхэ, сабшалан hайжаруулха мэргэжэлдэ малшадые, залуу луговодуудые hургаха саг ерээ. Юуб гэхэдэ, республикымнай колхоз, совхозуудай олон тоото малшад энэ ехэ хүдэлмэридэ бүхы хүсөөрөө хабаадаhагүй бшуу. Тиин ажахын тоосоондо ороhон хонишодой олон бригаданууд даалгагдаhан сабшалангаа hайжаруулжа, үбhэ ногооной баян ургаса абадаг болонхой.

Малшадай бригаданууд тусхай сабшалан даалгажа үгэхэ хэрэг олохон газарта үшөөл тоогдоногүй, малшадшье энэ талаар эдэбхи үүсхэл бага гаргана. «Улаан-Оронго» колхозой гүүртэ, отарануудай үбэлжөөн сабшалан дээгүүр байрладаг. Теэд тэдэндэ мүнөө хүрэтэр газар даалгагдажа үгтөөгүй, тиимэhээ тэдэнэр энээндэ hанаагаа табинагүй, үбэлдөө мори шаргаар аргал шэбхэ зөөхэ аргатай байбашье, хэнэгүй. Энээниие саашадаа тэсэхын аргагүй. Сабшалан hайжаруулха, ниитын малда элбэг тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ бүхы малшад эдэбхитэйгээр хабаадаха болоно.

Тиимэhээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд отара, гүүртэ бүхэндэ тусхай сабшалан даалгажа, тэндээ аргал шэбхэ зөөхэ даабари хүргэхэ ушартай. Малшадай сабшалан дээрэ хэhэн хүдэлмэриин түлөө түлэхэ, тэдэниие материальна талаар урмашуулха зэргэтэй.

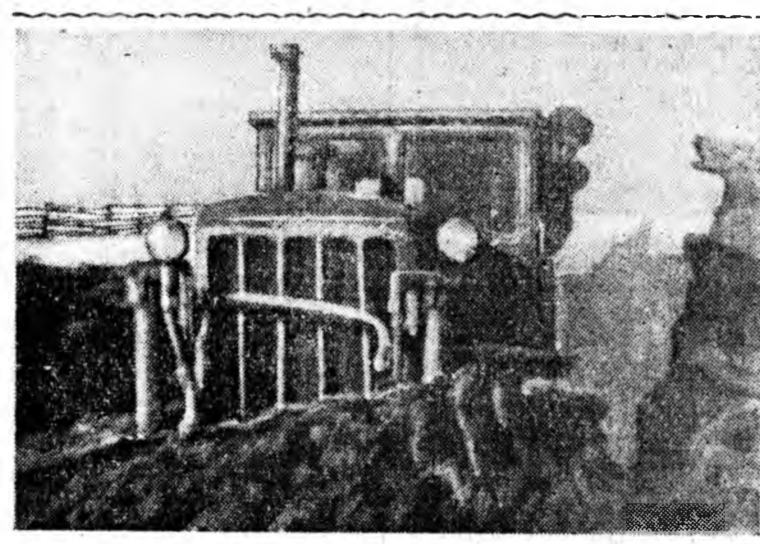
Гэхэтэй хамта трактор, автомашинанууд олоороо энэ хүдэлмэридэ табигдажа, тусхай график үгтэжэ, сабшалан, тарялаланда наг шэбхэ гаргаха түсэб заабол дүүргэхэ эрилтэ табигдана.

Гандангы уларилтай манай республикын эрхэ байдалда сабшалан уhалха хэрэгтэй. Энэ талаар арга боломжонууднай айхабтар ехэ. Колхоз, совхозуудай газар дээгүүр гол мүрэн, булаг горхон олон урдадаг. Тэдээн дээрэ хаалта боолто үбэлдөө барижа, тошон ондоли ехээр халяажа, зундаа ногооной ургажа байха үедэ дутамаггүй уhалха арга бии. Тиин энэ хүдэлмэридэ бүхы луговодуудые хабаадуулха, мелиораторнууд, агрономууд хаана юу хэхэб гэжэ тодорхойгоор даабари, түсэб хүргэхэ уялгатай.

Үбhэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэдэ минеральна үтэгжүүлгэ, аммиагтай уhан, мүн үнэhэн аша үрэ ехэтэй гэжэ шэнжэлэгдэнхэй. Тиимэhээ эдэ үтэгжүүлгэнүүдые бэлдэхэ, үнэhэ суглуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха болоно. Энээндэ hургуулиин hурагшад ехэ туhаламжа хүргэхэ аргатай.

Сабшалан hайжаруулха, ургасыень эрид дээшэлүүлхэ хэрэгые ямар нэгэн жэжэ божо хэмжээнүүдээр урагшань татаха аргагүй, энээндэ бүхы олониитые хабаадуулха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Батышев тон зүб бэшэнэ. Тиимэhээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд Андрей Иннокентьевич Батышевай бэшэгые бүхы луговодуудай, малшадайнгаа дунда зүбшэн хэлсэжэ, яаралтай хэмжээнүүдые абаха болоно. Илангаяа арадай хинагшадай, комсомолой «прожекторэй» хүсые энэ хэрэгтэ хандуулжа, элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудые дары усадхахадань туhалха үүргэтэй. Мүн аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд сабшалан hайжаруулха хүдэлмэриие өөhэдынгөө үдэр бүриин анхаралда абажа, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо, энээндэ hаад хүргэгшэдтэ, hанаа амар hуугшадта зохихо хэмжээ абаха саг тула.

Нүхэд луговодууд! 1966 ондо үбhэ ногооной үндэр баян ургаса абаха социалис мүрысөөндэ бүгэдөөрөө жагсыт.

Суута луговод А. И. Батышевай ажаhуудаг Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз сабшалан дээрээ 4 мянга гаран тонно шэбхэ гарганхай. Эндэ оньhожоруулагдаhан отряд хүдэлнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ колхоздо бульдозероор шэбхэ обоолжо байна.

МОСКВАhАА МЭДЭЭНЭ

Лал Бахадур Шастри Ташкент ерэбэ

ТАШКЕНТ, январиин 3. (ТАСС). Индиин Премьер-Министр Лал Бахадур Шастри мүнөөдэр Ташкент ерэбэ.

Шастритай хамта Индиин гүрэнэй ажал ябуулагшад Ташкент ниидэжэ ерэлсээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Үзбегэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, Үзбекистанай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Р. Курбанов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал Р. Я. Малиновский болон бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад Индиин айлшадые Совет Үзбекистанай газар дээрэ хүндэтэйгөөр угтаба.

Мохаммед Айюб хаан Ташкент ерэбэ

ТАШКЕНТ, январиин 3. (ТАСС). Пакистанай Президент Мохаммед Айюб хаан мүнөөдэр Ташкент ерээ.

Пакистанай гүрэнэй ажал ябуулагшад тэрэл самолёдоор Айюб хааниие үдэшэжэ ерэлсэбэ.

Пакистанай айлшадые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Үзбегэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал Р. Я. Малиновский болон бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад Ташкентын аэропорт дээрэ хани халуунаар угтаа.

А. Н. Косыгин Президент Айюб хаантай, Премьер-Министр Лал Бахадур Шастритай уулзаба

ТАШКЕНТ, январиин 3. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин мүнөө үдэшэ Пакистанай Президент Айюб хаантай уулзажа хөөрэлдөө.

Мүн энэл үдэшэ А. Н. Косыгин Индиин Республикын Премьер-Министр Лал Бахадур Шастритай уулзажа хөөрэлдэбэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

Металл болон материалнуудые арьбалха социалис уялгануудые абаhан Москвагай, Ленинградай промышленна предприятинуудай коллективүүдэй үүсхэлые КПСС-эй Центральна Комитет hайшаагаа. Энэ патриотическа үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэхэ, материал болон мүнгэ зөөри арьбалхын түлөө хүдэлөөе предприятинууд, барилганууд дээрэ үргэнөөр дэлгэрүүлхыень союзна республикануудай коммунис партинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд, обкомуудта, министерствэнүүд болон захиргаанай зургаануудта, партийна, Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдтэ КПСС-эй ЦК hанамжалан дурадхаба.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Венера-2», «Венера-3» гэжэ станцинууд 1965 оной декабриин 31-дэ Дэлхэйhээ тус тустаа 15,5 миллион километр, 14,8 миллион километр зайда холодонхой ниидэжэ ябаба. Эдэ станцинуудтай саг үргэлжын харилсаа холбоон бэелүүлэгдэнэ. Үнгэрhэн үе соо 52 дахин радиохолбоон хэгдэhэн байна.

Үүрэй Солбондо ошохо замыень ойртуулха зорилгоор декабриин 26-да «Венера-3» станциин ниидэлгын траектори залагдан заhагдаhан байгаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум саахарай свёклын ургаса дээшэлүүлхэ, ехээр хуряажа абаха ба бэлэдхэхэ хэрэгтэ амжалта туйлаhанайнь түлөө хэдэ хэдэн союзна республикануудай олохон түрүү свёклошодто Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгоhон, СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаhан байна.

РСФСР-hээ 4845 хүн шагнал хайрада хүртөө. Тэрэ тоодо: **Ленинэй** орденоор—164, **Ажалай Улаан Тугай** орденоор — 624, **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор—1094, **«Шэн габьяата ажалай түлөө»** медаляар—1373, **«Ажалдаа шалгарhанай түлөө»** медаляар 1590 хүн шагнагдаа.

(ТАСС).

Бирмын арадта амаршалга

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Бирманскэ Союзай Революционно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Не Виндэ телеграмма эльгээжэ, Бирманскэ Союзай бэеэ даадаг болоhоор 18 жэлэй ойтой дашарамдуулан, бирман арадта үнэн зүрхэнэй амаршалга, эрхим hайн хүсэлэнгүүдые дамжуулба.

(ТАСС).

Гамнан химгадахын, арьбалан алмахын түлөө добтолгодо оролсыт

ВЦСПС-эй Президиумдэ

Металл болон материалнуудые арьбалан алмаха социалис уялганууд абаhан Москвагай, Ленинградай промышленна предприятинуудай коллективүүдэй үүсхэлые hайшааhан тогтоол ВЦСПС-эй Президиум январиин 3-да гаргаа.

Москвагай, Ленинградай түрүү предприятинуудай коллективүүд эрдэм-шэнжэлгын, конструкторска эмхинүүдтэй хамтадаа партиин XXIII съездые эрхим hайнаар угтахын тула бэлэдхэн, металл болон материалнуудые арьбалха алмаха, тиигэhэнэй үндэhөөр 1966 ондо промышленна продукци нэмэжэ бүтээн гаргаха уялгануудые тодорхойлон зохёогоо.

Энэ үүсхэлые бүхы талаарнь дэмжэбэл, промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээе улам арьбадхахын тула материальна нилээд ехэ нөөсэ арга боломжонуудые ашаглаха ябадал хангаха байна гэжэ тогтоол доторнь хэлэгдэнэ.

ВЦСПС-эй Президиум Москвагай, Ленинградай предприятинуудай коллективүүдэй үүсхэл үргэнөөр дэмжэхэ ябадал эмхидхэхыень профсоюзуудай Центральна Комитедүүд болон Соведүүдые, профсоюзуудай республиканска, хизаарнуудай, областной комитедүүдые, ФЗМК-нуудые уялгалба. Энэ асуудал бүхы предприятинуудай, барилгануудай, совхозуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай суглаанууд дээрэ, цехүүд ба халаануудта зүбшэн хэлсэгдэхэ ёhотой. Материальна баялиг, мүнгэ зөөри алмахын түлөө, арьбалагдаhан материалнуудаар түсэбhөө гадуур продукци бүтээжэ гаргахын түлөө хүдэлөөе предприятинууд, барилганууд дээрэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Профсоюзуудай комитедүүд болон соведүүд ажахын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамтадаа металл ба материалнуудые арьбалан алмалгын талаар эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулганууды, социалистическэ уялганууды тодорхойлон зохёолгодоhь предприятинуудай коллективүүдтэ туhалха ёhотой. Энэ хүдэлмэридэ эрдэм-шэнжэлтын, конструкторска ба проект табидаг эмхинүүдые, дээдэ, техническэ дунда hургуулинуудые, мүн ажалшадай творческо нэгэдэлнүүдые, эрдэм-техникын бүлгэмүүдэй, ухаалан зохёогшод ба уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй эмхинүүдые элсүүлхэ зэргэтэй.

Металл ба материалнуудые гамтайгаар гаргашалхын түлөө, эдлэл хэрэгсэлнүүд болон мүнгэ зөөри арьбалан алмахын түлөө мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхыень, КПСС-эй XXIII съездые эрхим hайнаар угтаха зорилгоор ажалшадай гаргаhан эдэбхи үүсхэл саг дары дэмжэхыень профсоюзуудай комитедүүд, соведүүдтэ дурадхагдаа. Тэрэшэлэн абаhан уялгануудаа хүдэлмэришэд, алба хаагшадай дүүргэхэ арга боломжо хангалгын хойноhоо үдэр бүриин хиналта тогтоохыень профсоюзуудай комитедүүд болон соведүүдтэ дурадхагдаба.

ВЦСПС-эй Президиум эдлэл хэрэгсэлнүүдые, мүнгэ зөөри арьбалан алмахын түлөө хүдэлөөе үргэнөөр харуулхыень профсоюзуудай газетэнүүд болон журналнуудые уялгалаа. Хүдэлмэришэд, алба хаагшад ба колхозниигуудай оруулhан ажалай хубитын ниитын ехэ удха шанарые, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлэй ашаар туйлагдаhан амжалтануудые харуулха, үйлэдбэри дээрэ арьбалалта, алмалта хэhэнэй, гамтай химгатайгаар гаргашалhанай үрэ дүнгүүдые харуулха шухала байна.

(ТАСС).

Е. Ф. Карпова—РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Евдокия Федоровна **Карповае** РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо болгон томилоо.

(ТАСС).

МАНАЙ ТУҺА НЭМЭРИ

Долоон жэл дүүрэбэ. Эдэ жэлнүүдэй хугасаада хэһэн, бүтээһэн ажалаа, гаталжа гараһан замаа коллектив бүхэн тодорхойлжо, ээлжээтэ табан жэлэй эхи табиһан шэнэ жэлдэ юу хэхэ тухайгаа хараалжа, хөөрэлдэжэ байнхай. Манай заводой коллектив бэелүүлһэн түсэбөө согсолон шэнжэлжэ, юу хэһэн, ямар юумэ хэхэ шадалтай байһан аад, хэжэ шадаагүй гээшэбибди гэжэ мүн лэ тодорхойлбо.

Заводой гол продукци — цемент, шифер үйлэдбэрилхэ долоон жэлэй даабари амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн юм. Партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, урдань абаһан социалис уялгаяа шэнэлһэн байгаа. Жэл соо 5 мянган тонно цемент үйлэдбэрилхэ гэжэ урдань хараалһан аад, шэнэ уялгаар 15 мянган тонно үйлэдбэрилхэ гэжэ түсэблөө һэмди.

Тэрэнээ дүүргэжэ шадаабди. Шифер үйлэдбэрилхэ уялга мүн лэ бэелүүлэгдээ.

Бүхы цехүүд долоон жэлэй һүүлшын жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргэөд, 1966 оной түсэбөөр ажаллажа байгаа һэн.

Гүрэндэ ашаг олзо оруулха, продукциин өөрын үнэ хямдаруулха түсэб дүүргэгдэбэ. Манай коллектив жэлэй түсэб, абаһан социалис уялгаяа бүхы дээрэнь дүүргэө.

Үнгэрһэн долоон жэл манай заводто мүн лэ өөрын онсо илгаатай жэлнүүд байһан. Эдэ жэлнүүдэй үедэ манай коллектив 273 мянган тонно цемент түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилбэ. Цементын шанар һайжараа. Далайн уһанда түхэл шанараа алдадаггүй шэнэ маркын цемент үйлэдбэрилнэбди.

Известняк малтан абадаг Таракановско карьер ашаглалгада тушаагдаа. Иигэжэ завод шухала хэрэгтэй известнягаар таһалтаряагүй һайнаар хангагдадаг болоо, нэгэ жэгдээр ажаллаха арга олгогдоо. Шлак үйлэдбэрилхэ 2000 кубометрэй радиальна бассейн тодхогдоо. Түүхэй эдэй цехэй үйлэдбэри шэнэдхэгдээ. Цехүүдтэ шэнэ техникэ тодхогдоо, автомат арга хэрэглэгдэжэ эхилээ.

Заводой цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ горно цехэйхид (начальнигынь нүхэр Елизов, парторганизациин секретарь Севостьянов), заһабарилга-барилгын цех (начальнигынь нүхэр Шевцов) түрүүлжэ ябана.

Долоон жэлэй туршада туйлаһан амжалтаяа бүри арьбадхаха, шэнэ табан жэлэй хугасаада шэнэ амжалта туйлаха гэжэ манай заводойхид шиидэнхэй.

В. ВЛАСОВ,
Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой парткомой секретарь.

УРДЫНГАА СОЛО БАДАРУУЛАЯ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Колхоз, совхозуудай хүндэтэ луговодууд! Манай нютагта болоһондол адли иимэ байдал танайшье ажахынуудта үзэгдэһэн байгаа бэзэ. Саашадаа энээнтэй эбсэшөөд байлтай аал? Манай буряад ороной сабшалан хэзээ урда сагһаа хойшо малай тэжээл абадаг гол газарынь боложо байһан намтартай. Мүнөөшье тиимэл байха ёһотой ха юм. Ушар тиимэһээ мүнөө үедэ үбһэ ногооной баян ургаса абахын тулада луговодуудай мүрысөө эмхидхэхэ, түрүү луговодуудай — герасимовуудай дүй дүршэлые, агрономическа наукын туйлалтые үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотойбди.

Герасимовуудай дүй дүршэлэй эгээл һайн талань — сабшалан үтэгжүүлгэ болоно. Сабшалангай газар үтэгжүүлхэ гээшэ миил наг шэбхэ гаргаад тараагдана бэшэ, харин тиимэ участогто уһа ехээр гаргагдажа уһалагдана. Хэрбээ сабшалан дээрэһээ баян ургаса абаха гээ һаа, тэрэниие үтэгжүүлхэ, мүнөөнэйхиһөө үшөө олон гектар газарта үтэгтэй болохо ёһотойбди. Мүнөө үедэ шэнэ сабшалан дээрэ үтэгжүүлгэ хэхын хажуугаар, хуушарһан, үнинэй үтэгжүүлэгдээгүй үрэжэл багатай болоһон сабшалангые дахин үтэгжүүлхэ шухала. Энээнһээ хойшодоо сабшалангай газарые ямаршье аша үрэгүйгөөр хэрэглэхэ ябадал хоригдохо ёһотой.

Луговодой ажал хүдэлмэридэ үшөө ямар талань анхарагдахаб гэбэл: сабшалангые шанар һайнтайгаар уһалха шухала. Энээниие хэрэглэхэдээ гансахан уһалуурнин системэнүүдые ашаглалгада оруулха болоно бэшэбди. Мүн ондоо аргануудые хэрэглэжэ, үбһэ ногоо эгээл хэрэгтэй сагтань уһалжа байха гээшэ луговодуудай уялга мүн. Урдань герасимовууд сабшалан уһалхын тулада түсгаар уһа байлгадаг, тиигээд тэрэнээ хабар-зунай үедэ хэрэглэжэ, даадаг сабшалангаа гурба-дүрбэ дахин уһалдаг байгаа. Мүнөө ямар байнаб? Зарим хүнүүд сабшалангые нэгэ дахин уһалжархёод, һанаагаа амардаг. Тиигээд үбһэ ногооной һайнаар ургахые хүлеэдэг. Баян ургасын түлөө иигэжэ тэмсэжэ болохогүй. Тиимын тулада үбэлэй үедэ һаналаа табиха хэрэгтэй. Уһалууриин ханааб, һубагууд дүүрэн уһатай байха ёһотой. Энээниие байгуулхын тулада манай эндэхи эрхэ байдалда үбэлдөө тошон ехээр халяаха аргатайбди. Тиигэбэшье, энэмнай үшөөл хангалтагүй. Колхозой правлениинүүд, совхозуудай дирекци үбэлдөө тошон халяалгые багаар түсэблэнэ. Ажахынуудта үбэлдөө хүргэжэ абаһан мульһэниинь хабар-зунай үедэ сабшалангай газарые хоёршье дахин уһалжа хүрэнэгүй. Энээндэ иимэ жэшээ харуулая. Энээнэй урда В. А. Герасимовай даадаг Манжа гэжэ газарта нёдондо луговод нүхэр П. Соколов ажаллаһан юм. Үбэлдөө тошон багаар халяагаа, тиигээд энэ газарые хоёр дахин уһалжа шадаагүй һэн. Эгээл тиимэһээ гектар бүриһөө оройдоол 14 центнер ургаса абаһан байгаа. Урдань энэ газарһаа 120 центнер хүрэтэр үбһэн хуряагдадаг байһан!

Энээниие юундэ хэлэнэбиб гэхэдэ, үбэлэй сагта луговодууд ажаллажа байхадаа, тошон халяаха арга боломжоёо алдахагүй ёһотой. Иимэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха аргатайшьебди. Мүнөө бидэнэй мэдэлдэ гансахан хүрэз лоом хоёр байна бэшэ, харин колхоз, совхозуудта уһа гаргадаг томо насосууд бии. Тэрэниие ажалдаа хэрэглэхэ арга боломжотойбди.

Энээнтэй хамта, колхоз, совхозуудта ниитын мал сабшалан дээгүүр ямаршье гуримгүйгөөр адуулагдана. Заримдаа июнь һара гаратар, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөгдэжэ, уһалагдатар адуулагдадаг гээшэ. Тиихэдэ сабшалангай газарые малда гэшхүүлхэгүйн тулада хорёолжо абанагүйбди. Урдань иимэ хүдэлмэри ябуулагдадаг аад, мүнөө гансал гадаһануудынь шоройлдожо харагдагша.

Энээнтэй хамта сабшалан дээрэ ногооной, элдэб үбһэнэй үрэһэ тараажа, ургасыень үдхэрүүлхын тулада бага хүдэлмэри ябуулагдана. Урдань хада луговодууд сабшалангаа олон участогууд болгоод, тэрэнээ ээлжэлүүлэн хуряажа абадаг байгаа. Тиимэ гуримаар хуряалгые эмхидхээд, нэгэ участогтань үбһэнэй өөрыгөө үрэһые сасатар байлгаад, хуряажа абахадань ерэхэ жэлынь ногооной ургаса бүри һайжардаг байгаа бшуу. Жэл бүри иигэжэ байхада үбһэ ногооной ургаса нилээд ехэ болоно. Ямаршье болзор тогтоонгүйгөөр, сабшалангые захаһаань хуряажа абахада, ургасань жэл бүри муудана бэзэ.

Сабшалан һайжаруулха гээшэмнай ганса луговодуудай хэрэг бэшэ. Энээн тушаа колхоз, совхозуудай агрономуудта иигэжэ хандалтай. Энээнһээ урда герасимовай хүдэлөөнэй үедэ агрономууд үсөөн байгаа юм. Тиимэһээ бага туһаламжа хүргэгдэдэг һэн. Мүнөө мэргэжэлтэд олон болонхой. Тэдэнэрһээ ехэ туһаламжа хүлеэгдэнэ. Тиигэбэшье, агрономууд сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ харюусалга багатайгаар хандана. Юундэ тиигэнэб—бү мэдэе. Юундэшьеб, тэдээндэ эрилтэ табигданагүй ха гү, үгышье һаа институдууд болон техникумүүдтэ сабшалан тухай багаар һургагдана гээшэ гү? Урдань манай Дунда Бүхэндэ сабшалан тухай асуудалнуудые заажа һургаха түсхай лаборатори байдаг байгаа. Мүнөө тэрэмнайшье үгы болонхой.

Агрономуудһаа би иигэжэ асууха байнаб. Таанад сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ яахадаа хайша хэрэгээр ханданат?

Минии һанахада, сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ агрономуудые хандуулхын тула колхоз, совхозуудта агроном-луговодуудые бии болгохо байгаа. Манай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо иимэ тушаал бии болгогдонхой. Тэрээндэ колхозой эмхидхэгдэжэ байхын хүтэлбэрилхы тушаалда ябаһан, сабшалан һайжаруулха тушаа ехэ хүдэлмэри ябуулһан хүн—Дагба Доржиевич Очиров томилогдобо.

Буряадаймнай колхоз, совхозуудай сабшалан ёһотойл баялигнай болоно. Тэрээндэ ямаршье анхаралгүйгөөр, хайша хэрэгээр хандаха хэншье эрхэгүй. Ушар тиимэһээ арад зоноймгоо энэ баялигые дүүрэн хэрэглэхэ ёһотойбди. Сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан хүнүүдые шангаар зэмэлхэ хэрэгтэй. Энээн тушаа арадай хиналтын органууд бодото туһаламжа хүргэхэ бэзэ. Сабшалан һайжаруулха, тэрэниие хэрэглэхэ асуудал колхоз, совхозуудтахи арадай хиналтада туһалха бүлэгүүдэй болон комсомольско организацинуудай, тэрэнэй орган «Комсомольско прожекторэй» шухала хүдэлмэринь болохо байна.

Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие хэн тооногүйб, хэн тэрээндэ харюусалгагүйгөөр ханданаб — тиимэ хүнүүдые олоной зүгһөө һургажа, нюурыень улайлгахада яахаб! Энэ хадаа газетэнүүдтэ болон радиодо шүүмжэлэгдэхэ ёһотой. Тиихэдэ түрүү луговодуудай ажал хүдэлмэри харуулха, дүй дүршэлыень үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анхарал табигдахаар.

Сабшалан дээрэхи хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргэжэ, 1966 ондо үбһэ ногооной баян ургаса абахын түлөө тэмсэебди. Түрэл партиингаа XXIII съездэ бэлдэжэ байхадаа, луговодуудай хүдэлмэриие бүри һайнаар эмхидхэжэ, республикынгаа түрүү луговодуудай урданайнь сууе бадараая.

А. БАТЫШЕВ,
БурАССР-эй мастер-луговод, пенсионер.

ЗЭДЫН ҺОНИН

ЭРХИМ АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ — НЭМЭЛТЭ ТҮЛӨӨҺЭН

Шэнээр байгуулагдаһан Оёорой совхоздо тугал түлжүүлгэ, харууһалгаар һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн согсологдобо. Мүрысөөнэй гуримай ёһоор, нэгэ үнеэнһээ нэгэ тугал түлжүүлжэ, тобир тарганаар ондо оруулһан һаалишадта нэмэлтэ түлбэри — тугал үгтэхэ гэжэ шиидхэгдэһэн юм.

Совхозой гурбадахи отделениин найман һаалишад социалис мүрысөөнэй гуримые дүүргэжэ, материальна урмашуулгада хүртэбэд. Тэдэнэй дунда Сосоржап Найданова, Вера Гатапова, Дымбрыл Осорова, Цырен-Ханда Будаева болон бусад бии. Эдэ һаалишад тус тустаа даажа байһан 22 үнеэдһээ 22 тугал түлжүүлһэн. Тиигэжэ тэдэнэртэ нэмэлтэ түлбэри болгон нэгэ-нэгэ тугал үгтөө.

ТАРИЛГАДАА МҮНӨӨНҺӨӨ БЭЛДЭНЭ

Бургалтайн «Мир» колхоз ерэхэ жэлдэ 4860 гектар талмайда орооһото ургамалнуудые тариха юм. Тэрэ тоодо шэниисэ 3000 гектар талмай эзэлхэ.

Ерэхэ жэлэй тарилгада эртээнһээ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Нютагай үтэгжүүлгэ полинуудта зөөгдэжэ эхилэнхэй.

Хоёрдохи отделениин А. Д. Очировай хүтэлбэрилдэг тракторно-тараан ажалай бригадын гэшүүд энэ хүдэлмэри илангаяа эмхитэйгээр ябуулна. Хуряалгын һүүлээр оньһожоруулагдаһан звено байгуулагдаа. Тэргэнүүдтэй хоёр трактор наг шэбхэ зөөнэ. Богонихон болзор соо 1000 тонно гаран наг шэбхэ полидо зөөгдэбэ.

Мүнөө отделениин механизаторнууд нуга сабшаландаа шэбхэ зөөнэ.

ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ СЕКРЕТАРЬНАРАЙ СЕМИНАР

КПСС-эй райкомой лекционно зал соо аймагай колхоз, совхозуудай, предприяти, эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар боложо дүүрэбэ.

Партийно-эмхидхэлэй, соёл сурталай хүдэлмэри үнгэргэхэ асуудалнууд семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр П. М. Бальчугов «Партийна бүлэг — олониитын дайшалхы эмхидхэлшэ» гэһэн элидхэл семинартa хабаадагшадта уншаба. «Комсомолой организацинуудта — онсо анхарал» гэһэн элидхэл ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Т. Ф. Павлова хэбэ.

Мүн «Партийна бюрогой хүдэлмэри хайшан гээд эмхидхэхэб», «Партийна суглаануудые бэлдэхэ, үнгэргэхэ тухай» гэхэ мэтэ олон темээр парторганизацинуудай секретарьнууд дүй дүршэлөө андалдаба. Секретарьнууд Ц. Р. Сабгаев, В. В. Баширов, Г. К. Хайдуков болон бусад эдэ темэнүүдээр үгэ хэлэбэд.

А. ЦЫРЕНОВ.

Залуу коммунистнарай һургуули

Яруунын «Коммунизм» колхозой партком залуу коммунистнарай һургуули эмхидхэбэ. Тэндэнь колхозой 17 залуу коммунист һурана. Һургуулиин хэшээл түсхай программын ёһоор үнгэргэгдэхэ. КПСС-эй Устав болон Программа, партийна байгуулалта, экономикын асуудал, партийна этикэ шудалха юм.

Хэшээлнүүдыень колхозой хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи 8 жэлэй һургуулиин багшанар үнгэргэхэ байна. Хэшээл һарадаа гурба дахин болохо.

И. ЕРЕМЕЕВ.

УСТАВ ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

АЖАХЫН ХҮГЖЭЛТЭДЭ ТУҺАЛХА

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө нютагуудаймнай түхэл шарай нилээд хубилаа. Энээнһээ урда арбаад жэлэй саада тээ колхозууд ямар байдаг һэм, мүнөө ямар болооб? Иигэжэ сасуулан хараха болоо һаа, илгаа ехэтэйл байха. Колхозууд гээшэмнай томодхогдожо, экономикынгоо талаар хүгжэлтэ һайнтай, олзо доход горитой оруулдаг болоо ха юм. Мүнөөнэй олон һалбарита ажахыда оньһото техникын хүсэн үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, хамаг ажалынь бүтээгдэнэ.

Мүнөөмнай 1965 он дүүрээд байна. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай артелиин гэшүүд ехэ амжалта туйлалжа, хуушан жэлээ үдэшэбэ ха юм. 1965 ондо ниитымнай малай тоо толгой олошороо, ашаг шэмэнь дээшэлээ. Мал ажалай продукци тушаалгаар манай колхоз гүрэнтээ сүм тоосоһон. Таряан ажахымнайшье хүгжэжэ, жэл бүри бараг ургаса абажа байдаг болонхойбди.

Хуушан жэлээ үдэшэжэ, колхозойнгоо экономикын жэлһээ жэлдэ урган хүгжэжэ байхада, хэлсэгдэхэ юумэн олон байна. Мүнөө үедэ колхозой Устав тухай, колхозуудай ямар дүримтэй байха тухай хөөрэлдөөн гарана гээшэ. Энэмнай гараад байһан 1966 ондошье олоной хабаадалгатайгаар зүбшэгдэхэ асуудал ха юм даа. Түрүүшын Устав хадаа 1935 ондо, колхозниигуудай Бүхэсоюзна хоёрдохи съезд дээрэ баталагдан абтаһан байгаа. Тэрэнһээ хойшо гуша гаран жэл үнгэрбэ ха юм. Мүнөө үедэ колхозууд алишье талааралаа һайжараа. Жэшээлхэдэ, манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Баргажан соогоо томохон ажахынуудай нэгэн юм. Ажахыдамнай 700-гаад үрхэтэ айл ажаһуудаг 40 мянган гектар эдлүүриин газартай. Ниитымнай мал ажал хүгжэжэ, 29 мянган хонитой, 2300 эбэртэ бодо малтай болоод байнабди. Техникэ, зэмсэгүүдээр баян даа. Ганса манай колхоздо 30 гаран трактор, 30 автомашина болоод, хэды комбайн бииб —олохон ааб даа. Ниитын ажахын томо боложо баяжаад байхада, гушa гаран жэлэй саада тээ абтаһан Устав хэр хангалтатай байна гээшэб? Мүнөөнэй эрхэ байдалда тааранагүй, хуушан Уставые шэнэлхээр бологдоо гэжэ хэлэгдэхээр.

Орон доторхи һонинуудые «Сельская жизнь», «экономическа газетын» хуудаһануудые иражa байхада, Устав тухай асуудал хододоол хэлсэгдэжэ, һайн һайн һанамжа, дурадхалнууд оруулагдана. Энээниие зүбшэн хэлсэлгэдэ оронойимнай олохон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, артелиин гэшүүд хабаадана.

Энээн тушаа би баһал өөрын һанамжатай байнаб. Колхоздо ябуулагдажа байһан хүдэлмэриин эмхидхэлэй талые абажа харахада иимэ байна. Колхозниигуудай хамтын суглааниие дээдэ орган гээд Устав дотор заагдана. Мүнөө үедэ энэмнай ямар байнаб? Нэгэ колхоздо бүхы колхозниигуудые нэгэ газарта суглуулжа, суглаа үнгэргэжэ байха арга байна гү? Үгы. Колхозой демократическа журамые эбдэнгүйгөөр хуулита шиидхэбэри абаха гээ һаа, манай колхоздо 700 колхозниигуудай хабаадалгатай суглаан зарлагдаха ёһотой. Бодото дээрээ эды олон хүниие хабаадуулхань бэрхэтэй байдаг. Тиимэһээ түрүү ажахынуудай дүй дүршэлые харан, 1958 онһоо хойшо бригадын суглаа зарлажа, колхозой хамтын суглаанда хабаадаха, шухала асуудалнуудые шиидхэлсэжэ байха эрхэтэдые һунганабди. Бригадын суглаан дээрэ долоон колхозниигуудһаа нэгэ түлөөлэгшэ һунгагдадаг юм. Тэдэнэр жэлэй тоосоо баталалгада, үйлэдбэриин финансова түсэб зохёолгодо, колхозой правлени болон шалгалтын комисси һунгалгада хабаадалсаха эрхэтэй.

Тиихэдэ мүнөө үедэ колхозуудта үйлэдбэриин бригаданууд томодхогдонхой. Тиимэ бригадануудта 5—7 хүнһөө бүридэһэн совет эмхидхэгдэдэг болоо. Иимэ совет бригадынгаа ажабайдалда һайн нүлөө үзүүлхэ, ажахын, эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ эрхэтэй. Минии һанахада, энэ совет мүнөө үедэ эндэ ондоогоор ажалаа ябуулна, заримдаа колхозой правлениин хэхэ юумые хэнэ гээшэ ха. Тиимэһээ шэнэ Устав дээрэ бригадын Советүүдэй хэхэ хүдэлмэри, тэрэнэй уялга болон эрхэнь тодорхойлон бэшэгдээ бэлэй.

Колхозой түрүүлэгшын эрхэ уялга тухай хэдэн үгэ хэлэгдэхээр. Мүнөөнэй артелиин захиргаанай аппарат дан олон хүнһөө бүридхэгдэнэ гэхээр. Зарим ажахынуудта 2—3 хүн түрүүлэгшын орлогшоор ажалладаг. Тэрээнһээ гадна 4—5 главна мэргэжэлтэд, 6—10 миил юрын мэргэжэлтэд—агроном, механик байдаг. Иимэ олон хүнэй ажаллажа байхада, ажахынь хангалтатай һайн гэхын аргагүй. Минии һанахада мэргэжэлтэдэй дунда харюусалгагүй хүнүүд олон байдаг гээшэ. Тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ, мэргэжэлтэдые нэгэ харюусалгата ажалда хабаадуулха хэмжээн абтаха ёһотой. Мүнөө илангаяа колхозуудтахи дунда һалбариие даадаг мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хангалтагүйгөөр ажаллана. Ушар тиимэһээ шэнэ Устав соо колхозой мэргэжэлтэдэй хоорондохи илгаань таргагдажа, тэдээндэ доро доронь өөһэдынь уялгата эрхэнүүд хараалагдаха байгаа.

Томо колхозуудай ажабайдал дээрэһээ харахада, ажахын экономико болон культурын гол асуудалнуудые шиидхэжэ байха зарим нэгэ хүнүүд байха ёһотой. Энэ асуудал саг үргэлжэдөө колхозой түрүүлэгшын уялгада орохо ёһотой һэн. Теэд мүнөө хаража байхада, колхозой түрүүлэгшэнэр ажахынгаа гол асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ бага анхарал хандуулна. Ехэнхи сагтаа ажал хүдэлмэриин элдэб һалбаринуудые үнгэргэлгэдэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хабаададаг гээшэ. Зарим ушарта партийна, советскэ органууд иимэ байдалтай болгожорхидог. Ажахын ямар нэгэ кампаниие ямараар үнгэргэжэ байһаниие колхозой түрүүлэгшэһээ һураха һаа бэшэ, ондоо энэ хэрэгые даажа байһан мэргэжэлтэдһээ, үгышье һаа, колхозой түсхайта һалбаринуудые эрхилдэг түрүүлэгшын орлогшодһоо асуудаггүй ха юм. Энэ ушарта тэдэнэй үүргэ, харюусалга доро дарагдана. Энээн дээрэһээ харахада, колхозой түрүүлэгшын орлогшо, мэргэжэлтэдэй уялга, харюусалгань шэнэ Устав соо тодорхойгоор хэлэгдэһэн байха ёһотой.

Үшөө юуб гэбэл, ажахынуудта ажалай журам эбдэдэг, тиигэжэ хүдэлмэриие һаатуулдаг, мүн элдэб бусад ааша гаргадаг зон али олон ушарха. Олонхи ушарта колхозой правлениинүүд эдээн тухай заседани дээрээ хэлсэдэг. Тиигээд мүнөөнэй Уставта журам эбдэһэн хүнүүдтэ һануулга үгэхэ гэхэ гү, үгышье һаа олоһон олзоһоонь 5 ажалта үдэр хорооход гэһэн заабари байдаг. Административна талаараа колхозой правлени бага хэмжээ абана гээшэ. Хулгай худал хэһэн, архи уужа аашалһан хүниие бүри шангаар хэһээлтэдэ оруулха, энээн тухай Устав дотор хэлэгдэхэ ёһотой.

Энээнһээ гадна, гүрэнэй түсэб гээшэ хуулита ёһо болоно. Тэрэ заабол дүүргэгдэхэ ёһотой. Дүүргэжэ шадаагүй хүнүүд баһал харюусалгада хабаадуулагдаагүйдөө аргагүй бшуу. Энээн тухай шэнэ Уставай хуудаһан соо хэлэгдээ бол яахаб гэһэн һанамжа байна.

Колхозой Уставта зүбөөр заабаринуудые оруулха гээшэ колхозой ажахын хүгжэлтэдэ ехэхэн нүлөө үзүүлхэ бшуу. Тиимэһээ шэнэ Устав тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэжэ, өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые оруулая.

Х. БАДМАЕВ,
Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Совет засагай тогтоһоор 50 жэлэй ойдо

Тэдэнэр зуу мянга байгаа

Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин ЦК-гай гэшүүн Геза Ревесэй толгойлһон Венгриин хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй ахамад түрүү хүнүүдэй делегаци һаяхан Советскэ Союзда айлшалба. Россида Октябриин хубисхал хэлсэһэн, граждан дайнда хабаадалсаһан хүнүүд энэ делегацида ороо.

Агуу Октябриин 48 жэлэй ойе Москва хотодо һайндэрлөөд, Ленинградта айлшалаад, Венгриин ахамад хубисхалшад Киев, Куйбышев, Новосибирск, Ростов-на-Дону гэһэн дүрбэн хотонуудта ошоо. Эдэнь 50 жэлэй урда тээ совет хани нүхэдтээ зэм зэмээ түшэлсэн, эрхэ сүлөөтэ шэнэ байдалай түлөө тэдэнэй тэмсэһэн зүрхэндэнь дүтэ газарнууд ха юм.

Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай үедэ сэрэгэй плендэ ороһон 100 мянган венгрнүүд Октябриин хубисхалай үедэ Совет засагай түлөө тулалдаа һэн. Һүүлдэнь Эхэ ороноо бусаха болзороо уртадхан Россида хүдэлмэришэн ба таряашадай засагай илалтын түлөө эрхэтэнэй дайнай фронтнууд дээрэ дайлалдаһан байна.

Иимэ дайнда ябажа гараһан нүхэр Эмиль Бако гэгшэтэй би илангаяа дүтөөр танилсаһан байнаб.

ТҮРҮҮН РОССИДА

Эмиль Бакогой Ферганда (тэрэ үеын Скобелев хотодо) байхадань, Октябриин хубисхал эхилшэбэ. Тэндэ нүхэр Бако хубисхалай илалтын түлөө тэмсэбэ. Удаань Коканд, Красноводск, Ташкент, Москва... 1918 оной коммунист... Коканд хотын оршондохи нефть абадаг газарта парткомой гэшүүн, месткомой гэшүүн байгаа.

Москваһаа Эмиль Бако Врангелиие даралсахаа Урда фронт мордобо. Крымые сүлөөлһэнэйнгөө һүүлээр тэрэ Крымэй мүнгэн сангай таһагые даагшаар хүдэлмэрилөө. Тэрэ үедэ дандаа шэнэ хэрэг хэхэ ушартай бологдодог бэлэй...

ҺҮҮЛЭЭРНЬ ИСПАНИ...

— Нүхэр Бако, хэды жэл соо эхэ оронһоо холо байгаабта?

— 31 жэл. 1915 ондо Россида плендэ ороһон байгааб. 1946 ондо гэртээ бусааб.

Россиин һүүлээр Испани ошоһон байнаб. Теэд сэхэ ошоо бэшэб. Түрүүшээр удаахан сагта Венэдэ байгааб. Хари гүрэндэ тэрьедэжэ ошоһон хүндэ жэлнүүд. Россида эрхэтэнэй дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр Венгриин Коммунис партиин уряалаар Эмиль Бако эхэ ороноо мордобо. Теэд лэ Венэ хүрөөд тогтошобо. «Юундэб гэхэдэ, манай ороной засаг түрыпхид маниие хуу мэдэнэ гэжэ нүхэднай хэлээ бшуу. Нютагаа бусаа һаамнай, тэрэ дороол түрмэдэ хааха байгаа бшуу. Тиин Венэдэ үлэшэбэ гээшэб».

— Испанида боложо байһан иимэ хэрэгые мэдэхэ һэн туладаа, би Венэдэ мүн лэ байһан хани нүхэртээ 1937 ондо Испани ошохо гэжэ шиидэбэ гээшэб, тэндэ би Венгриин батальон эмхидхэхэ хэрэгтэ хабаадалсаһан байнаб, — гэжэ нүхэр Бако саашань хөөрэнэ.

Венгриин элитэ ехэ патриодууд Бела Кун, Мате Залка гэгшэдэй эрхим хани нүхэр Эмиль Бако фашизмда эсэргүү тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэдэ жагсаа һэн. Тэрэ Гвадалахара хотын оршондо Харам гэдэг гол дээрэ дайлалдаа. 1939 ондо республиканска армиин үлэгдэлтэй хамта Каталониһоо сухаряа. Удаань концлагерьнууд...

ЭНЭ ҮДЭРЫЕ МАРТАХЫН АРГАГҮЙ

«Одоошье Венгрэ бусабаб. 1946 оной январиин 23. Энэ үдэрые мартахын аргагүй. Эхэ орон!.. 31 жэл болоод, би дахинаа газарыеш гэшхэбэб, эхэ оромни». Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө Россиин тала дайдаар, Испаниин хада уулаар дайлалдаһан, Франциин, Алжирай концлагерьнуудта 7 жэл шахуу хэһээлтэ зоболон тэсэһэн байна.

Эмиль Бако 522.946 номертой партийна биледээ намда харуулаа һэн. 1918 оной партийн гэшүүн.

— Мүнөө юу хэнэбта?

— Пенсидэ гаранхайб, тиибэшье партийна хүдэлмэри ябуулалсадагби.

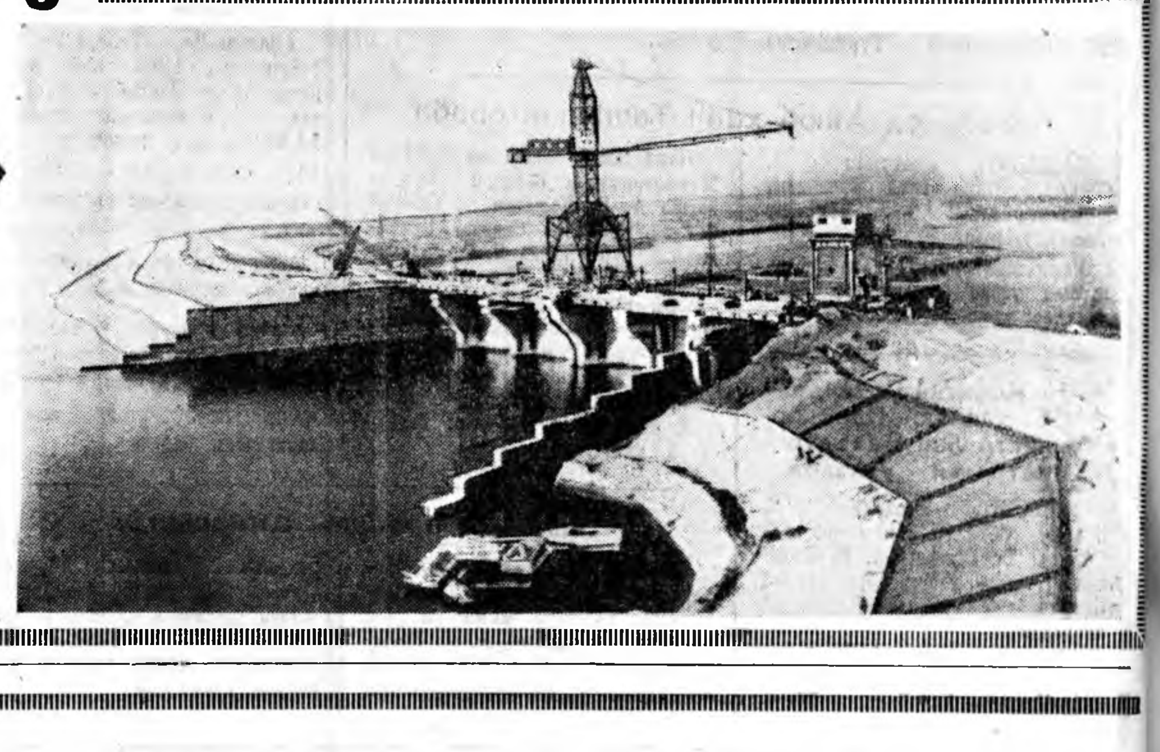
«НҮХЭР» ГЭҺЭН ХАЛУУН ҮГЭ

Интернационалистнууд. Нүхэд. Энэ хоёр үгэ дэлхэйн бүхы хэлэн дээрэ зэдэлдэг. Үзэл бодолооро нэгэдэгшэд, тэмсэлээрээ хани нүхэд болоһон тэдэнэр арадайнгаа, бүхы арадуудай эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө байлдаа. Тэдэнэр манда, совет хүнүүдтэ, эгээн һаруул гэгээн һайндэрые — Октябриин һайндэрые хамгаалхадамнай туһалаа. Тэдэнэр хатуу бэрхэшээлые, шанга туршалгые дабан гараа, тэдэнэр тэмсэлэй дүлэн соо эгээл дүтынгөө хани нүхэдые гээгээ, иигэжэ олониитын илалтын түлөө тэдэнэр хохидоо.

Зүб даа, шэнэ дэлхэй тиимэ бэлээр мүндэлөө бэшэ. Арад зоной һайн һайхан, баясхаланта ухаан бодолдо өөрынгөө ами наһые гамнангүй энэ шэнэ дэлхэйе байгуулагшадай алдар нэрэ хэтэ мүнхэдөө үлэхэл.

Владимир НИКОЛАЕВ.
(АПН).

ГЭС-үүдэй БАРИЛГАНУУД ДЭЭРЭ

ЧИКМЕНТСКЭ ОБЛАСТЬ. Урда Казахстанай хооһон гоби газарнуудта сэсэрлиг ногоонууд ургадаг болохонь. Зургаан километр утатай хаалта Сыр-Дарьяе хазаарлаа, тэрэнэй уһан халин урдажа, Чардаринска угаа ехэ уһа сөөрэм тогтоо. Ойрын жэлнүүдтэ эндэ 200 мянга гаран гектар газар уһалагдаха, 4 миллион гектар бэлшээри уһажуулагдаха юм. Округ дотор рис, сад-виноград таридаг, хони үсхэбэрилдэг совхозууд байгуулагдаха. Эдэндэ Чардаринска ГЭС электрын элшэ хүсэ үгэдэг байха. Чардаринска гидроузел, зургаан километр утатай хаалта мүнөө иимээр харагдадаг.

ТАСС-ай фотохронико.

Нурекскэ ГЭС-эй барилга дээрэ уһанай урдаха тоннель малталга түгэсхэгдэжэ байнхай. Түргэн урасхаалта Бахш мүрэнэй хаагдаад байхада, энэ тоннель шэнэ һабань боложо үгэхэ юм. Тоннельдэ хэрэглэхэ олон тонныи арматура удахагүй барилга дээрэ асарагдаха. Душанбинска түмэр бетон конструкцинуудай заводто металлическа конструкцинуудые бүтээхэ хүдэлмэри түгэсхэгдэжэ байна. Зураг дээрэ: тоннелиин арматурые хабсаралга.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ЭХЭНЭРЭЙ ДАЙШАЛХЫ ЗАМ

М. М. Сахьяновагай 70 наһанай ойдо

Буряад арадай алдарта басаган Мария Михайловна Сахьяновае танихагүй хүн мүнөө байхагүй ёһотой. Дүлэтэ революционер, Коммунис партиин түлөө үнэн шударгыгаар тэмсэһэн, мүнөөшье гэмсэжэ ябаһан энэ эрэлхэг коммунистын хэһэн ажал хэрэгүүдынь ехэ.

Мария Михайловна Сахьянова 1896 оной январь һарада түрэһэн юм. Дайшалхы һаруул замайнь утаһан аяар холын Шэбэртэ (Эрхүүгэй областиин Боохоной аймаг) гэжэ хүдөө нютагһаа эхитэй.

«Ябаһан хүн яһа зууха» гэжэ буряадууднай хэлсэдэг бэзэ. Тиимэһээ Мария басаган бага балшар наһанһаа һурахые эрмэлзэһэн. Тулиба зобобошье, уданшьегүй арбан табатай Мария хоёр классна училищи дүүргээд, саашадаа һургууляа үргэлжэлүүлхээ Малышовка гэжэ ород дэрээбэндэ ошоһон юм. Ядуу байдалынь һураха үедэнь яһала һаад хэһэн байха. Бэлигтэй бэрхэ, зориг эрмэлзэлтэй басагые Буряадай түрүү хүнүүд ажаглажа, арга шадал соогоо хамһалсахаяа оролдоһон, туһалһаншье байна. Буряадай эрдэмтэн, этнограф М. Н. Хангалов, багша Е. П. Хазагаева, мүн бусадшье хүнүүд тэрэниие дэмжэжэ, саашадаа урагшатайгаар һуража ябахыень хүсэһэн гэхэ. Хожомынь Мария Михайловна Петроград мордожо, эхэнэрнүүдэй дээдэ һургуулида һуралсаһан юм. Бэрхэшээлнүүд ульгам бэлэхэнээр дабагдадаггүй аабза. Тиимэһээ холын Буряадай басаган тэндэ һураха зуураа, элдэбын ажал хэжэ, өөрыгөө тэжээхэ ушартай болоһон байха.

Петроград — Агуу Октябриин үлгы байгаа һэн шуу. Хоёр анги нэн түрүүн эндэ мүргэлдэһэн. Гэбэшье революционно үзэл суртаалтаниие толгойлжо ябаһан пролетариадай хүсэн үдэрһөө үдэртэ ургажа, ошо дүлөөр сасаран, үгытэй ядуу арад зониие эрхэ сүлөөгэй тэмсэлдэ уряалжа, ударидажал байһан юм. Энэ хүлгөөтэ байдалай хажуу талаар Мария Михайловна гараагүй, харин ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилээ һэн. Мүн лэ эндэ һуралсаха үедөө марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудтай танилсаһан.

1916-дахи оной февраль һарада нүхэр Сахьянова РСДРП(б)-гэй гэшүүндэ орожо, намарынь партиин даабаряар суута Путиловска заводто статистигаар ажаллаха зуураа, хүдэлмэришэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулһан байгаа.

Үшөө саашань Коммунис партиин даабари, нюуса хүдэлмэри, марксистска литература үргэнөөр тараалга, Улаан Хэрээһэнэй зөөридэ мүнгэ суглуулга гэхэ мэтэ шухала хэрэгүүдые буряад революционер басаган ехэ урагшатайгаар ябуулагша бэлэй. Коммунистнуудай хойноһоо һэмээхэнээр мүрдэлгэ хэжэ ябаһан полициинхидшье Мария Михайловнае нюдэлжэ үрдиһэн, һүүлээрнь эхэнэрэй түрмэдэ хааһаншье байха. Тэндэһээ февральска революциин урда тээхэнэ мултараа бэлэй.

Һүүлээрнь юун болооб? Февральска революциин дүлэн дундуур ябалсаһан, Петроградай большевигүүдэй организациин 2-дохи райкомой президиумдэ хүдэлһэн, партиин шухала даабаринуудые дүүргэһэн юм.

Мартагдашагүй ушарынь гэхэдэ, М. М. Сахьянова 1917 оной апрелиин 3-да В. И. Ленинтэй уулзаһан байна. Тоогүй олон хүдэлмэришэдтэй, солдадуудтай хамта Кронштадһаа Финскэ вокзал ерэжэ, агуу багша В. И. Ленинэй халуун амаршалгые шагналсаһан гэхэ. Һүүлээрнь энээн тухайгаа М. М. Сахьянова ехэ халуунаар хөөрэжэ ябадаг.

Саашанхи революционно ажал ябуулгаяа Зүүн Сибириин орон нютагуудаар ябуулһан байна. Тиихэ үедэ хархис үзэл суртал баримталдаг хүнүүд худхаралсадаг, революциин ажал хэрэгтэ хэлэшэгүй ехэ һаад түбэг хэдэг бэлэй. Иимэрхүү этэгээдүүдтэй тэмсэхын тула М. М. Сахьянова Эрхүүгэй большевигүүдтэй суг ажаллаһан, уданшьегүй тэдэнэй нэрэ хүндэдэ хүртэһэн юм.

Нүхэр Сахьянова илангаяа ехэ хүдэлмэри хүдөө нютагуудаар ябуулхые оролдоһон байгаа. Эрхүүгэй Балаганск уездын хүдөө нютагуудаар ябахадаа үгытэй ядуу таряашад, малшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг бэлэй.

1918 онһоо М. М. Сахьянова Г. Г. Данчинов, М. Н. Ербанов болон бусадтай хамта РКП(б)-гэй Эрхүүгэй комитедэй дэргэдэ буряад коммунистнуудай түрүүшын группа эмхидхэлсэһэн юм.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын тогтоогдоһоной һүүлээр партиин обкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлмэрилһэн байгаа. Хүтэлбэрилхы тушаалда ябаһыень захаһаань дурдаһанай үлүү гэжэ һанамаар. Ушарынь гэхэдэ, Буряадай эрэлхэг бэрхэ эхэнэр, дүлэтэ революционер, коммунист М. М. Сахьянова тухай урданаа яһала бэшэгдэһэн байха.

«Сэрэгтэ ошохо моритой, ЦК-да ажаллаха үхибүүдтэй болоо ройгты» гэжэ һаяхан лэ Совет засагай тогтоод байха үеэр манай буряадууд юрөөгшэ һэн бэзэ. Тон лэ зүб юрөөдэг байгаа бэшэ гү?! Үнэхөөрөөшье Мария Михайловна нилээд удаан саг соо КПСС-эй ЦК-да хүтэлбэрилхы тушаал даажа ябаһан, ехэ ехэ суглаануудта хабаадалсаһан, гүрэн түрынгөө эгээл дээдэ хайрада — Ленинэй ордендо хоёр дахин хүртэһэн юм.

А. БАРТАНОВА.
юридическэ эрдэмэй кандидат.

АЖАЛАЙНЬ ЗЭРГЭЭР ТҮЛЭГДЭНЭ

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ажалай эмхидхэл, түлбэри эрхилхэ управлениин начальнигай яглогшо В. М. Михайловтай ТАСС-ай корреспондентын хөөрэлдөөн.

Продукци үйлэдбэрилхэдөө хэһэн ажалайнгаа жэшээгээр колхознигууд материальна урмашуулагдаха зэргэтэй; продукци үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэһээ гадна, шанарыень һайжаруулхадаа нэмэлтэ түлбэри абаха ёһотой... Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозуудай дүй дүршэлые үндэһэ болгон, ажалай түлбэри нарижуулан һайжаруулха талаар КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд үргэн харгы нээжэ үгөө.

Энэ талаар колхозуудай түрүү дүй дүршэлые, тэрэшэлэн экономическа эрдэмэй туйлалтануудые согсолхо зуураа, таряашадые материальна урмашуулгын хэрэг яажа нарижуулха һайжаруулха тухай дурадхалнуудые шэнжэлнэ. Түрүү ажахынуудай дүй дүршэлһөө үндэһэлэн, ажалай түлөөһэнэй хэдэн шэнэ аргануудые мүнөөшье колхозуудта дурадхахада болохо.

Энэ орёо хэрэгые ганса нэгэн хүнэй дура хүсэлөөр шиидхэжэ болохогүй гээд уридшалан хэлэмээр. Ажахын онсо өөрэ шэнжэһээ, тэрэнэй экономическа арга боломжонуудһаа, ямар уларилтай зонодо тус ажахын ородогһоо ажалай түлөөһэн дулдыдаха байна. Тиимэһээ али нэгэн ажахыда ажалай гурим тодорхойлхо үеэр колхознигууд өөһэдөө үүсхэл эдэбхи гаргаха ёһотой.

Үйлэдбэри дээрэ ехэ туйлалта хангаһанай түлөө элдэб янзын нэмэлтэ түлбэри түрүү колхознигуудта үгтэжэ, бүри оролдосотой болгоно. Түсэбһөө гадуур продукци үйлэдбэрилһэнэй түлөө тон түрүүн урмашуулагдана.

Шухала хүдэлмэри богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар хэһэнэй түлөө нэмэлтэ түлбэри үгтэдэг. Хэрбээ свёклошодой саахарай свёклые 7 үдэрэй туршада малтажа дүүргээ һаань, ургасынь хуряагдаһан гектар бүриин түлөө 15 түхэриг нэмээжэ үгтэдэг.

«Кубань» колхозой малшад (Краснодарай хизаар) түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө урмашуулагдахаһаа гадна, мүн түсэбһөө дээшэ һү һааһанай, даашынгаа үнеэдые бултыень тугаллуулһанай түлөө 20 түхэриг абадаг юм. Бүхы тугалнуудаа гарзагүйгөөр түлжүүлээ һаань, толгой бүриин түлөө 30 түхэриг түлэдэг. Түсэбһөө гадуур хайшалагдаһан нооһоной килограмм бүриин түлөө, зуун эхэ хонин бүриһөө абтаһан зуунһаа гадуурхи хурьгадай толгой бүриин түлөө нэгэ түхэриг хонишодто үгтэнэ.

Абхазай АССР-эй Гульрипшска районой «Победа» колхозой малшад 100 үнеэд, хёһоронуудһаа 80-һаа дээшэ тугал түлжүүлбэл, үлүү гараһанайнь хахадые абадаг.

Тэрэшэлэн мэргэжэлээ дээшэлүүлһэнэйнь, машинануудые гамтай наринаар ашаглаһанайнь түлөө механизаторнуудые урмашуулха хэрэгтэй. Олохон ажахынууд нэгэдэхи классай механизаторнуудай ажалта үдэрые 20 процентээр, хоёрдохи классайхидай —10 процентээр нэмээнэ. Даажа абаһан техникэеэ заһабарилхадань, үгтэһэн мүнгэ зөөри арьбалһанай гурбанай нэгэ хуби тэдэндэ мүн лэ түлэгдэнэ.

Ростовско областиин Зерноградска районой Кировэй нэрэмжэтэ артельдэ иимэ гурим тогтоогдоо: трактористын нэгэн трактораар табан жэлһээ дээшэ хүдэлөө һаань, гол түлөөһэн дээрэнь табан процент нэмэжэ үгтэдэг. Ставропольска хизаарай Советскэ районой КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ колхозой комбайнернууд сохижо гаргаһан орооһонойнгоо тонно бүриин түлөө килограмм орооһо, сезонойнгоо нормо дүүргэһэнэй түлөө дүрбэн центнер орооһо нэмэжэ абана.

Красноярска хизаарай Кореновско районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дүй дүршэлһөө һургаал абамаар. Тэндэ мүнгэ зөөрэ, элдэб материалнуудаа гамтай наринаар гаргашалдаг. Эндэхид арьбалһан мүнгэ зөөрингөө хахадыень артелиин гэшүүдтэ хубаажа үгэнэ.

Ажалай нэмэлтэ түлөөһэн — хүдөө ажахын үйлэдбэриин дэбжэхэ һайн нүхэсэл мүн. Энэньшье ойлгосотой. Яахадааб гэхэдэ, ажалта үдэрһөө гадуур колхознигой олоһон олзонь түсэб, даабариин үлүүлэн дүүргэгдэһэнһээ, продукциин шанарһаа, техникэеэ гамтай наринаар ашаглаһанһаа сүм дулдыдаха байна.

Теэд гансахан нэмэлтэ түлөөһэн хамаг зорилгонуудые шиидхэжэ шадахагүй ааб даа. Продукциин хэмжээнэй, шанарай түлөө үгтэхэ түлбэриие һара бүриин гарантита түлбэритэй тааруулха хэрэгтэй. Хүн бүхэнэй туйлалтын түлөө үгтэхэ урмашуулга, ажалай түлөөһэнэй шэнэ гурим хадаа ажахынгаа бүри хүдэлмэриин үрэ дүн һайжаруулха гэһэн колхознигуудай оролдолгые ехэ болгоно.

Ажалай гарантита түлөөһэн таряашадые тогтоогдомол салинтай, городой хүдэлмэришэдтэ дүтэрхы болгоно. Колхознигуудай салин хүлһэн сагай уларилһаа, ажахын экономикодохи хубилалтануудһаа мүнөөдөө дулдыдадаг байһаар.

«Кубань» колхоз тухай дахяад хөөрэе. Эндэ гурбадахи жэлээ иимэ гурим сахигдана: колхознигуудта һара бүри тогтоомол салин үгтэнэ, жэлэй дүнгөөр эсэслэн тоосоно. Энэнь ямар туһатайб гээд харая.

Бүтээгдэһэн ажалай түлөө һарын гарантита салин зарим тэды доогошогуур тодорхойлогдодог. Жэлэй дүүрэхэлээр колхозой правлениинь бригада, фермэ бүхэнэй үйлэдбэрилһэн продукциин үндэһөөр, колхознигуудтаяа тоосодог юм.

Тиин колхознигой салин хүлһэн хадаа һара бүриин гарантита түлөөһэнһөө, жэлэй эсэстэ үгтэдэг түлбэриһөө, һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө үгтэһэн урмашуулгануудһаа бүридэнэ бшуу. Бригада гү, али фермын хүдэлмэриинь үрэ дүнгүүдһээ жэлэймни тоосоон дулдыдаха гэжэ артелиин гэшүүд мэдэнэ ха юм. Гаргаша багатайгаар ехэ продукци абахадань, колхозник бүхэнэй олзо ехэ болоно бшуу. Тиимэһээ «Кубань» колхозой гэшүүдтээ ажалай үрэ дүнгөөр түлэдэг гурим батажажа байнхай.

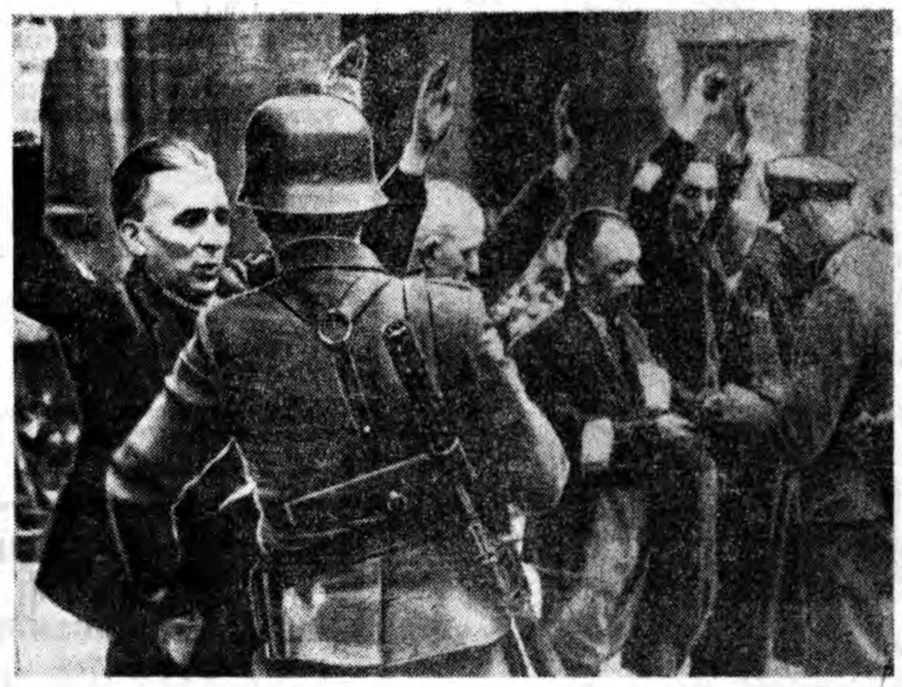
Ажалай түлбэриин шэнэ гурим колхозой экономикодо ашатай һайнаар нүлөөлнэ. Нёдондо «Кубань» колхоз түсэбһөө гадуур 800 мянган түхэригэй олзо оруулһан юм.

Манай ороной колхозуудай гурбанай нэгэ хуби тухайнь ажалай гарантита түлөөһэндэ оронхой. Тэрэниие амжалтатайгаар хэрэглэхын тула, ажалаа нормолгын, шанар шанараарнь хубаарилгын талаар тохёолдоһон дутагдалнуудые зайсуулха, тушаалтадай, туһалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй тоое үсөөрүүлхэ хэрэгтэй.

Колхозуудаа бэхижүүлхын тула парти, правительствын хараалһан хэмжээнүүд ажалай гарантита түлөөһэндэ ороходонь туһална. Олзо орошоһоо түлэгдэдэг налогой шэнэ гурим һаяшаг тогтоогдоо. Колхозууд жэлдээ 500 миллион шахуу түхэригөөр олзотохо болоно.

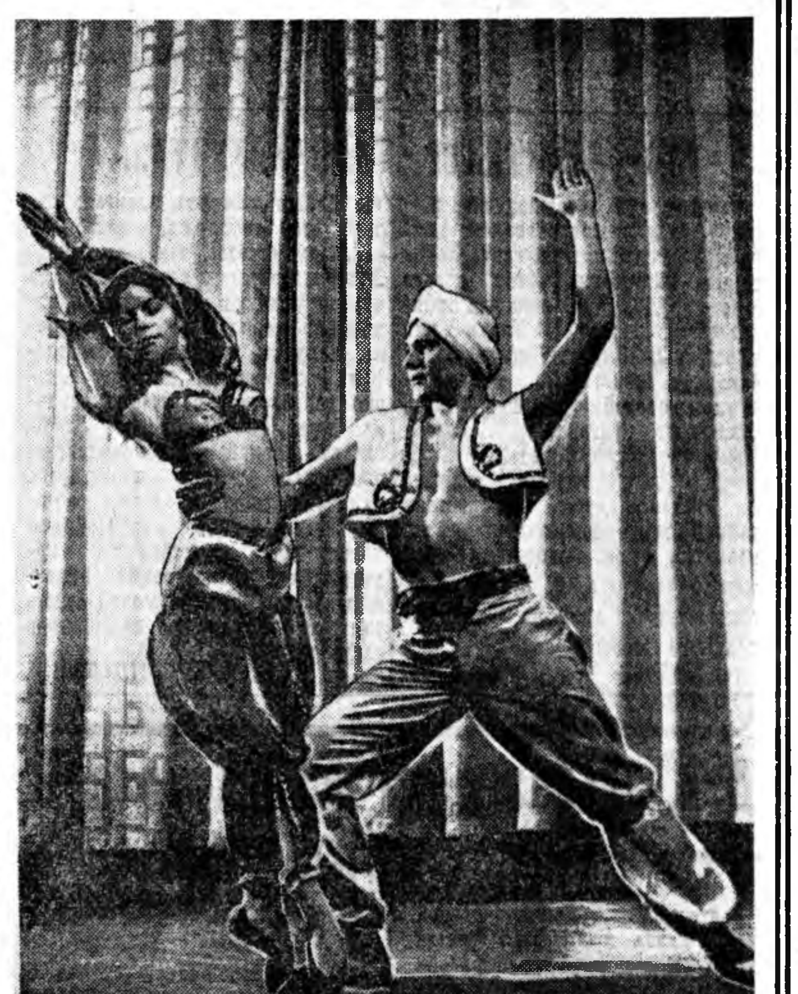
Мүнөө хүдөө ажахын техникын, хүдөө ажахыда үгтэдэг электрын элшэ хүсэнэй үнэ сэн гуримшуулагдаха ёһотой болоод байна. Мүн зээлеэр юумэ абаха колхозуудай эрхэ үргэдхэлгэ шухала удха шанартай. Эдэ хэмжээнүүд артельнүүдэй экономикые нилээд хүгжөөхэ, колхознигуудай байдал улам һайжаруулхань лабтай.

ИСКУССТВЫН ҺОНИНУУД

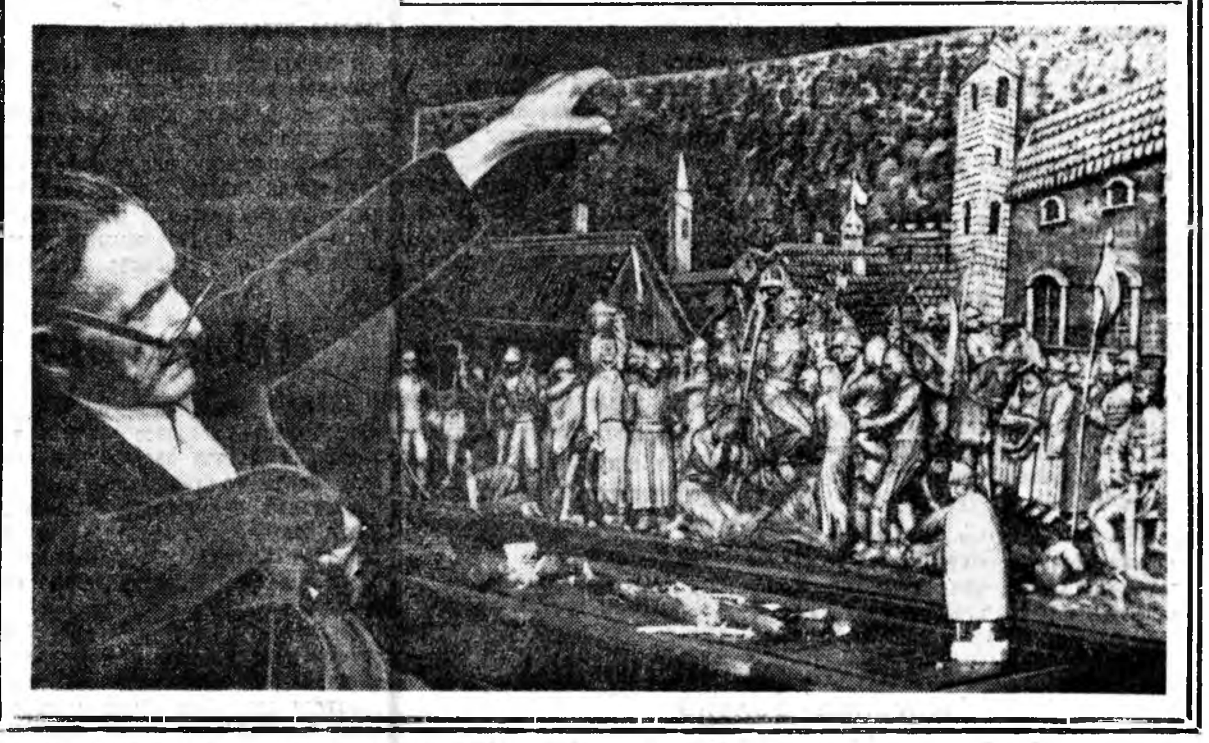
МОСКВА. «Юрын фашизм» гэжэ үнэн ушар харуулһан кинофильм ороной экранууд дээрэ харуулагдажа эхилээ. Энээниие «Мосфильм» гэжэ киностуди буулгажа гаргаһан байна. Хэдэн мянган метр кинохроникоһоо (гол түлэб фашистска) болон хэдэн зуун фотозурагһаа бүридэһэн энэ фильм фашис зэрлиг муухай аашанууд тухай, фашизмын яагаад иимэ гэмтэ муухай хэрэг үйлэдэжэ шадаһан тухай хөөрэжэ үгэнэ. Зураг дээрэ: фильмһээ кадр.

ТАСС-ай фотохронико.

ОРЕНБУРГЫН ОБЛАСТЬ. Орско Чкаловай нэрэмжэтэ нефть болбосоруулгын заводой Культурын байшангай хүгжэмтэ комедиин арадай театр ондоо тээгүүршье һайн мэдээжэ болонхой. Энэ уран шадабаританай коллектив үнгэрөөшэ зун Кремлиин театр соо «Чанитын таалалга» гэжэ зүжэг табиһан байна. Арадай театр 120 артисттай. Зураг дээрэ: арадай театрай баледэй солистнууд Валентина Галанова, Владимир Сапугальцов «Зүүн зүгэй хатар» гэжэ шэнэ концертнэ программые дүүргэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Венгриин модо һиилэдэг уран шадабарита Эрнё Кишш түүхэтэ ехэ темэнүүдээр һиилэлгэ хэдэг дээрэһээ мэдээжэ болонхой юм. «Дожые саазалалга» гэжэ хүдэлмэри бүри һаяхан дүүргэээ. Энэнь 1514 оной таряашадай восстаниин ударидагшада, Венгриин национальна баатарта зорюулагдаһан байна.

МТИ-гэй—ТАСС-ай фото.

ҮХИБҮҮДЭЭ ХҮГЖЭМДЭ ҺАЙНААР ҺУРГАЯ

ХҮГЖЭМЭЙ һургуулинуудай багшанарай гурбан үдэрэй теоретическэ семинар һаяшаг Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэбэ. Ургажа байһан залуу үетэндэ искусствын бодото һайхан үндэһэ һуури, узуур унгиие тайлбарилан ойлгуулхын тула хүгжэмэй һургуулинууд тэнсэлгүй ехэ оролдолго гаргана.

Манай республика дотор хамтадаа хүгжэмэй 21 һургуули бии. Тэрэнэй гурбаниинь Улаан-Үдэдэ юм. Тус семинарта фортепиано, баян, аккордеон болон теоретическэ предмедүүдые заадаг багшанар суглараа. Семинарай түрүүшын үдэр сугларагшад хүгжэмэй училищиин директор О. Г. Дамбаевай «Хүгжэмэй һургуулинуудай саашанхи зорилго ба хахад жэлэй һуралсалай дүн» гэһэн элидхэл шагнаа. Хүдөөгэй һургуулинууд, илангаяа Баргажанай, Бэшүүрэй ба санагынхид ехэ һулаар хүдэлнэ гэжэ элирүүлээ. Гадна программын ёһоор хараалагдаһан тусхайта хэшээлнүүд эдэ һургуулинуудта үнгэргэгдэнэгүй. Хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули хадаа ерээдүйн хүгжэмшэдые бэлдэхэ ябадалда ехэ үүргэ эзэлдэг юм гэжэ нүхэр Дамбаев тэмдэглэнэ. Зарим директорнүүд өөрынгөө үүргые мүнөөшье хүрэтэр ойлгоогүй байһаар.

Городой 1-дэхи һургуулиин фортепианын секци хүтэлбэрилдэг дүршэл ехэтэй багша, Буряадай искусствын габьяата ажал ябуулагша В. Д. Обыденагай харуулалгын жэшээтэ хэшээл дүрбэдэхи класста амжалтатайгаар үнгэргэгдөө. Мүн тус һургуулиин багша М. Белова нэгэдэхи классай үхибүүдэй хайшан гэжэ ойлгосотой зохидоор, һонирхолтойгоор хэшээл үнгэргэхые хөөрэжэ, харуулжа үгөө.

Фортепиано дээрэ үхибүүдые анха түрүүн һургахадаа, гарыень дүршөөн тааруулха, хургануудайнь уян нугархай. зөөлэн байхыень ходо заажа үгэхэ хэрэгтэй бшуу. Энэниие шадабаритайгаар габижа бираагүй һаа, үхибүүдэй фортепиано дээрэ саашадаа наадаха хэрэгтэ ехэ һаалта боложо, орёо бэрхэ хүгжэмэй зохёолнуудые наадахадань хүшэр болохо ха юм. Багшанар Е. А. Землянова, З. Б. Тогочиева, З. Н. Соколова гэгшэд мүн баһал хэрэгтэй шухала асуудалнуудые элирүүлэн хэлээ.

Мүн хүгжэмэй училищиин баянай секци хүтэлбэрилдэг багша В. И. Анисимов дэлгэрэнгы элидхэл хээ. Городой нэгэдэхи, хоёрдохи һургуулинуудай багшанар И. Мордовской, Г. Бойков, В. Нестеров, И. Сарычев гэгшэд харуулалгын хэшээл үнгэргэһэн байна. Хүдөөгэй зарим һургуулинуудта (Бэшүүрэй, Нарһатын Түнхэнэй, Богдаринай) баянай хэшээлнүүд һонигүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Тэрээнһээ боложо, олон үхибүүд һургууляа орхихо ушартай болоһон. Новосибирскын хүгжэмэй эрхим һургуулинуудта ошоод ерэһэн багша И. Сарычев тэндэхи һургуулинуудай ажал хүдэлмэри, дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэтэйгөө хамта, тэдэнһээ жэшээ абан хүдэлжэ эхилхыень уряалаа.

Теоретическэ предмедүүдые (хүгжэмэй теори, сольфеджио, хүгжэмэй түүхэ) яажа үхибүүдтэ һайнаар заахаб, ходо ушардаг гол алдуунуудые хайшан гэжэ усадхаха тухай багша Э. Кржановская хөөрэжэ үгөө. Теоретическэ предмедүүд хадаа үхибүүдые хүгжэмдэ һургаха, хүмүүжүүлхэ ябадалдань ехэ туһатай юм. Тус предмедүүдые тусхай мэргэжэлгүй хүнүүд заана гэһэн шүүмжэлэл гараа. Энэнь ехэ буруу гээшэ. Зарим һургуулинуудта хүгжэмэй түүхэ, сольфеджио зааха багшын үгы дээрэһээ үхибүүдэй мэргэжэл багадана. Жэшээлбэл, Баргажанай, Санагын, Хойто Байгалай, Бэшүүрэй һургуулинуудта иимэ ушарнууд дайралдана.

Хүдөөгэй олон һургуули байра байдалгүйһөө боложо хэшээлнүүдээ муугаар үнгэргэнэ. Пианино, баян, ното, грампластинканууд, стул, стол гэхэ мэтэ ехээр дуталдана. Аймагуудай культурын таһагууд энээн тушаа анхаралаа табинагүй. Һомологдоһон мүнгыень хүгжэмэй һургуулинуудта бултыень үгэнэгүй. Культурын министерство энээниие яһала һайн мэдэнэ, теэд ямаршье хэмжээ абахагүйнь гайхалтай.

Хүдөөгэй хүгжэмэй һургуулинуудта илангаяа фортепианын хэшээлнүүд ехэ муугаар үнгэргэгдэнэ. Тэрээнһээ боложо үхибүүд хүгжэмэй училищида үсөөнөөр ороно. Хэды шэнээн гүрэнэй мүнгэн миил һалашана гээшэб?

Үшөө муунь гэхэдэ, ирагуу хүгжэмөөрөө суурхуулһан элитэ композиторнуудай зохёолнууд, арадай дуунууд үсөөнөөр хэрэглэгдэнэ. Мүн баһа фортепиано зааха мэргэжэлтэд тон үсөөн. Багшанарые бэлдэхэ хэрэгтэ мүнөө баригдажа байһан хүгжэмэй шэнэ училищи тон ехэ удха шанартай, нүлөө ехэтэй байха аабза гэжэ найдагдана. Тиихэдэ үхибүүдшье олоор абтаха юм. Теэд һайн бэлэдхэлтэй үхибүүдые хаанаһаа хүлеэхэб? Семинарай һүүлшын үдэр сугларагшад училищиин багшанарай зүблэлдэ байлсажа, һуралсалай шэнэ жэлэй зорилгонууд тухай хөөрэлдэһэн юм. Түгэсхэлдэнь Культурын министр Галданов үнинэй эрхимээр хүдэлдэг багшанарта хүндэлэлэй грамота барюулаа. Һүүлээрнь һурагшадай хүсөөр ехэ концерт болоо.

Б. ДОНДОКОВ,
Улаан-Үдын хүгжэмэй 2-дохи һургуулиин багша.

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ҺОНИН

Туйлай томо прицеп

Автотракторна прицепүүдые бүтээдэг Челябинскын заводой мэргэжэлтэд 300 тонно ашаа шэрэхэ прицепэй техническэ проект зохёогоо. Прицеп үргэнөөрөө 6 метр, утаашаа 37 метр байха. 99 тонно шэгнүүртэй. Энэ туйлай томо прицепэй тэргэнь 48 мөөртэй рама дээрэ тодхогдохо. «МАЗ» түхэлэй хүсэ ехэтэй хоёр тягач түлхин зүдхэхэ юм.

Хамагһаа сагаан шаажан

Хамагһаа сагаан шаажан бии болгогдоо. Энэ шаажан мейсенэй суута шаажанһаа сагаан. Совет шэнэ шаажангай сагаан үнгэнэйнь процент 76 единицэтэй тэн.

Ленинградай инженернүүдэй проектээр Алас Дурна зүгтэ завод баригдаа. Тус завод жэл бүри 3 миллион шахуу шаажан зүйлнүүдые бүтээн гаргаха. Порфирова дацидай уурхайн хажууда тэрэ предприяти байгуулагдаа, тэндэхи шаажан хэрэглэһэнэй ашаар эгээл сагаан шаажан абтадаг болоо.

Тэрэ уурхайе хэрэглэхэ зорилгоор Ленинградта шэнэ предприяти баригдахаар түсэблэгдэнэ. Предприяти жэл соо 20 миллион зүйлнүүдые бүтээн гаргаха хүсэтэй байха.

Түймэр сарадаг дүлэн

Амар шадарай ой модоной туршалгын станциин ахалагша инженер Г. Сериков «Зажигалка» гэжэ таатай зохид аппарат зохёогоо. Энэнь ой модон соо, тала газарта боложо байһан түймэрэй урдаһаа дүлэ сасаргаха юм ха. Гекс гэжэ хуурай түлишэ тэрэ аппарадта хэрэглэгдэхэ.

Промышленность Сериковэй зохёоһон олон «зажигалкануудые» туршалга хэхын тула бүтээн гаргаа. Амарай парашютистнууд шэнэ аппарадуудые ойн түймэр саралгада сэхэ хэрэглэжэ, һайн сэгнэлтэ үгэһэн байна.

* * *

Дүлэ сасарган хаяха арга ой соохи түймэр сараха аргануудһаа эгээл таатай, зохидынь юм гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ой модоной ажахыдахи гүрэнэй инспекциин модо харууһалха, хамгаалха таһагай начальник Л. В. Максимов ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ. Алас Дурна зүгэйхид дээрэ дурсагдаһан арга хэрэглэхын тула шэнэ аппарат зохёогоо.

(ТАСС).

Казагай бетатрон

Алма-Атагай медигүүд шэнэ хүсэтэ зэмсэгээр баяжаа. Казагай онкологиин, радиологиин научно-шэнжэлэлгын институт саг үргэлжэ хэрэглэхын тула медицинскэ бетатронтой болоо. Казахстанай, Дунда Азиин республиканудай элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудтахи эгээн түрүүшын иимэ түхеэрэлгэ 15 миллион электрон-вольт хүсэтэй юм. Тус аппарат ехэ хүсэтэй электронуудай дүлэ гаргадаг тула ехэ хабдарнуудтай һайнаар тэмсэхэдэнь онкологуудта туһалха байна.

Эмэй модон

Хуша модон эм домтой гэжэ эртэ урданай медицинэ тайлбарилдаг байһан юм, тиихэдээ хушын тоһоор шарха эдэгээхэдэ, могойн хоро татуулхада туһатай гэжэ зүбшөөдэг байгаа.

Шэлбүүһэтэ ургамалнуудай гайхамшагта шэнжэ шанарые олон эрдэмтэд тайлбарилхые оролдоо. Модонуудай набшаһан, шэлбүүһэн агаарта дэгдэдэг фитонцид гэжэ бодосуудые бии болгодог, тиимэ бодосууд бактеринүүдые, тэрэшэлэн жэжэ ургамалнуудые үгы хэдэг юм гэжэ Сибириин эрдэмтэн Борис Токин 30 жэлэй саада тээ тодорхойлһон юм. Шэлбүүһэтэ модонууд шэнэһэн мододто орходоо фитонцид гэжэ бодосуудые үлүү ехээр бии болгодог. Нарһан, хуша мододой ургадаг газарта агаар сэбэр байдаг.

Фитонцидууд химическэ бүрилдэлөөрөө адли бэшэ юм гэжэ СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин биологическа институдай хүдэлмэрилэгшэд профессор Георгий Крыловой хүтэлбэреэр тодоруулһан байна. Хуша модон нарһан модондо орходоо нилээд туһатай бодосуудые гаргана.

(АПН).

ЕЛКЫН ДЭРГЭДЭ.

Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

ХҮҮГЭДЭЙ ХОНГЁО ДУУН

ҺУРАГШАДАЙ убэлэй амаралтын эхилһээр нэгэ хэды хонобо. Һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадые амжалтатайгаар дүүргэһэн эдир багашуулай баяр зугаа барагдашагүй.

Республикымнай һургуулинуудай һурагшадай убэлэй амаралтые ашагтай туһатайгаар үнгэргэхэ түсэб харааланхай. Һурагшад орон соогуураа, республика дотороо хаа хаанагүй ябажа, аяншалгануудые хэжэ эхилээ. Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэмнай хүдөөгэй һурагшад олоороо ерэжэ байна.

Шэтын областиин Агын национальна округой Будалангай 8 жэлэй һургуулиин 20 гаран һурагшад Улаан-Үдэ ерэбэ. Мүн Баргажанай Баян-Голой дунда һургуулиин, Бэшүүрэй Билютын 8 жэлэй, Яруунын Эгэтын адагай, Прибайкалиин Туркын, Загарайн Үнэгэтэйн дунда һургуулинуудай һурагшад Улаан-Үдынгөө үзэсхэлэнтэ гоё газарнуудтай танилсажа байна. Тиихэдээ городой түүхэтэ газарнуудаар ябажа һонирхоно. Промышленна предприятинуудта ошожо, тэндэ гаргагдажа байгаа продукцинуудые хаража һонирхоно. Музейнүүдтэ ороно, театр, кино харана.

Гадна республикын бусад һургуулинуудһаа болон хүршэ Шэтын областиин Петровск-Забайкальскһаа һурагшад олоороо ерэхэ гэжэ хүлеэгдэнэ.

Галуута-Нуурай 2-дохи дунда һургуулиин һурагшад декабристнууд тухай материал суглуулхаяа Петровск-Забайкальск город оробо. Ивалгын дунда һургуули Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Ошонһоо дүлэн бадараа» гэһэн Бүхэроссин аяншалгада хабаадалсаха 12 бүлэг эмхидхээд, һурагшадые хайшань олоор үдэшэбэ. Тэдэнэр гансахан республика соогуураа аяншалха бэшэ, мүн Эрхүү, Шэтэ ошожо, үнгэрһэн болон мүнөө үедэ хабаатай элдэб материал суглуулха зорилготой.

Хяагтын 25 һурагшад «Долоон жэлэй дорюун алхамаар» гэһэн Бүхэсоюзна 4-дэхи экспедициин дүн согсололгын Бүхэроссин конференцидэ хабаадалсахаяа Москва мордобо.

Прибайкалиин Туркын, Улаан-Үдын 35-дахи һургуулинуудай 30 һурагшад Ленинград, Зэдын Дээдэ-Үшөөтэйн һургуулиин 20 һурагшад Арменини ССР-эй ниислэл Ереван хото аяншалхаяа ошобод.

Улаан-Үдын 8-дахи һургуулиин һурагшад холын аян замда—Хамар-Дабаан гараба. Нэгэ үдэрэй болон олон үдэрэй иимэ аяншалганууд олоор эмхидхэгдэнхэй.

Байгал шадарай Посольск тосхондо «Орленок» гэжэ убэлэй туристска лагерь хүдэлнэ. Тэндэ 300 һурагшад амарха юм.

100 хүниие абажа ябаһан аяншалгын поезд Улаан-Үдэ—Галуута-Нуур — Харанхы — Наушки —Хяагта — Улаан-Үдэ гэһэн маршрудтайгаар гараба.

Улаан-Үдын хүүгэдэй туристска станцида «Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ой», «Улаан-Үдэ городой 300 жэл» гэһэн хөөрэлдөөн һурагшадта зорюулагдан үнгэргэгдэхэ байна.

Хүхюун сэнгэлигээр амарыт, хүүгэд! **Н. ЦЫБЕНОВ.**

ГОРОДОЙ ТЕАТР, ТАЛМАЙНУУДТА...

Һургуулиин һурагшад эхэ, эсэгэнэр, аха, эгэшэнэртээ суг хамта шэнэ жэлэй найр зугаата һайндэрые угталсажа, баяр дээрээ баяр—нэжэзд наһа наһалжа һайндэрлэбэ, сэнгэбэ. Улаан-Үдын үйлсэ, талмайнуудые шэнэ жэлэй ёлконууд шэмэглэжэ, эдэ үдэрнүүдтэ городой ажалшад сагаа хүхюунээр үнгэргэнэ. Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Чукаев һаяшаг Революциин талмай дээрэ шэмэглэгдэһэн елко нээхэдээ, бүхы ажалшадые шэнэ жэлээр амаршалаад, һуралсалдаа, ажалдаашье амжалта туйлажа ябахыень юрөөгөө һэн.

Талмайн тэг дунда һуулгагдаһан ёлкын хажууда илангаяа залуу үетэн сугларжа, элдэб гоё наада эмхидхэдэг, сэнгэдэг байна. Эндэ шаргада хүллэгдэһэн паар морёор үхибүүд ехэ ёлкынгоо хажуугаар моридой хатарые туршана, талмайн дэргэдэ түхеэрэгдэһэн һолжоруухай дээрэһээ үдэшэ орой болотор һолжоржо наадана. Мүн Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй ехэ талмай дээрэ эмхидхэгдэһэн ёлкын дэргэдэ залуушуул, үхибүүд олоороо сугларжа сэнгэнэ. Энээнһээ гадна городоймнай театрнуудта, пионернүүдэй ордондо ёлко эмхидхэгдэжэ, һурагшад, багашуул шэнэ жэлэй бэлэгтэ хүртэнэ, хүхюун сэнгэлигээр сагаа үнгэргэнэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ДРВ эльгээгдэхэ ашаануудта— үргэн харгы

Вьетнамай Демократическа Республикада эльгээгдэхэ түхеэрэлгэнүүд, машинанууд оронаймнай зүг бүхэнһөө Одессэдэ суглардаг.

Хайфон ошохо ашаануудтай онгосонуудай зогсохо тусхай газар портдо түхеэрэгдэнхэй. Эндэ Минскһээ самосвалнууд, Кременчугһаа ашаанай машинанууд, Москва, Витебскһээ металл отолдог станогууд ерэдэг.

Одессые ДРВ-гэй портнуудтай холбодог онгосонуудай тоо олоширжо байна. Совет морягууд вьетнам аха дүүнэртээ туһа хүргэхэ зорилготойгоор ашаануудые болзорһоонь урид абаашана. Жэшээнь, «Междуреченск» гэдэг теплоходой капитан нүхэр Бабин радиогоор ингэжэ мэдээсэһэн байна: «Графигһаа урид Хайфон хүрөөбди. 8 мянган тонно ашаа ДРВ асараабди».

«Минск» онгосын коллектив ингэжэ мэдээсээ: «Хүрэхэ газартаа хоёр хоног урид хүрөөбди. Хайфон портын хүдэлмэришэдэй ашаа буулгахадань экипажай гэшүүд туһалаа».

Хайфонһоо һаяхан ерэһэн совет морягууд нютагайнь зонтой хани халуунаар уулзаһан тухайдаа, эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө болон бэеэ даанги байдал хамгаалан, американска самолёдуудай добтолгодо эсэргүүсэдэг вьетнам патриодуудай эрэлхэг зориг тухай хөөрэнэ. Американска дээрмэшэдэй агаарһаа добтолхо үедэ Хайфон портын, судна заһабарилгын заводой, бусад үйлэдбэриин газарнуудай хүдэлмэришэдэй эрэлхэг зоригтой. бэсэ зэһэнхэй байһыень «Ала-Тау» пароходой экипаж хараһан. Вьетнам нүхэд нарин нягтаар, эбтэй эетэйгээр ажаллана. Совет морягууд Хайфоной цементын заводто айлшалаа. Энэ предприятиин ажалшад оронoo хамгаалгада хэрэглэгдэхэ продукци үдэр бүри түсэбэйнгөө дээдэ тээ гаргана...

И. ПИКАРЕВИЧ,
АПН-эй тусхай корр.

Италида эб найрамдалай жагсаал болоно

РИМ. (АПН-эй корр.). Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы Итали дотор олон хүнэй хабаадалгатай һүртэ жагсаал болобо. Вьетнамда эсэргүү американска булимтарагшадай хархис хэрэгүүдые буруушаажа байһанаа жагсаалда хабаадагшад мэдүүлнэ. Амгалан байдалай түлөө, американска алууршадай Вьетнамда үйлэдэжэ байгаа хара хэрэгүүдые буруушааһан ехэ суглаанууд Фоджи, Верон хотонуудта болобо. Һаядаа Пиза, Флоренци, Пистойя, Ровенно, Бреши болон Италиин бусад городуудай гудамжануудта эб найрамдалай жагсаал болохонь гэжэ мэдээсэгдээ.

Вьетнамда эб найрамдал мандуулхын түлөө олон зоной жагсаал ороной промышленна ехэхэн түб—Миланай эртэ урдын Соборой талмай дээрэ шэнэ жэлэй һүни эмхидхэгдээ. Эб найрамдалай жагсаалнууд мүн Италиин ондоо томо промышленна хото — Туринда болохо.

Эдээндэ Италиин олон зон, тэрэ тоодо эрдэмэй, соёл болбосоролой, уран бүтээлэй элитэ ехэ түлөөлэгшэд хабаадалсаха.

И. БОЧАРОВ.

Хани ёһоной аша туһа

Алжирай хадада оршодог нэгэ багахан тосхоной таряашан үбгэн Али гэгшэ гэр бүлынгөө хүндэтэ дурасхаал болгон хадагалжа байһан юумые намда харуулаа. Тэрэнь совет карабин байшаба. «Минии хүбүүн энэ буу барижа, эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө дайлалдаа юм. Аба, Советскэ Союз маниие дэмжэнэ. Дайсанаа бута сохин намнахадамнайшье дэмжэжэ байна, шэнэ байдал мандуулжа эхилхэдэмнайшье дэмжэхэ гэжэ хүбүүмни ходо хэлэдэг һэн.

Дайсанай минын тэһэрхэдэ хүбүүмни алуулшоо. Тиин дурасхаал болгон, ородой энэ буу хадагалжа байдагбди...» гэжэ Али үбгэн хөөрөө һэн.

Дайсанаа дарахадамнай, шэнэ байдал байгуулхадамнай Советскэ Союз дэмжэхэ гэжэ Алжирай эдир патриот тон зүб хэлээ. Алжирай сүлөөрһэнэй һүүлээр түрүүшын һарада газарыень дайсанай минэнүүдһээ сэбэрлэхын түлөө совет сапернууд иишэ ерээ һэн. Сапернуудай хойноһоо ажахын алибаа һалбаринуудай мэргэжэлтэд Алжир эльгээгдэбэ. 1964 оной майда совет-алжирай хэлсээнэй Москвада баталагдаһанай һүүлээр энэ хани харилсаан улам үргэнөөр хүгжэжэ эхилээ.

Совет хүнүүд колониализмын хүндэ хүшэр үлэгдэлтэй тэмсэхэ хэрэгтэнь алжирайхидта туһална. Советскэ Союзһаа ерэһэн 200 врачнар хүндэ үбшэнтэй тэмсэхэ, хүн зониие медицинын талаар хангалгын хэрэг һайжаруулхадань Алжирта туһа хүргэнэ.

Совет гидрогеологууд Сахарын сүл губида уһа бэдэржэ олоо. Совет орон нефть болон газай түгэс түхеэрэлгэтэй институт Алжирта бэлэглээ. Тэрээндэ 1000 гаран хүн һурана. Тэдэнэр инженер, технигүүд боложо гараад, Алжирай газар соохи баялигуудай эгээл гол шухалыень ашаглаха хэрэг эрхилхэ юм. Энэ институдта совет мэргэжэлтэд багшална.

Совет гидро-барилгашад, агрономууд, зоотехнигүүд, экономистнууд Алжирта хүдэлмэрилдэг. Мүн Советскэ Союзда Алжирай олон хүбүүд, басагад һурана. Тэдэнэр Алжирай Республикада шухала мэргэжэл шудална.

В. ЦОППИ.
(АПН-Радио).

Алжир. Декабрь.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1966 оной январиин 5.

ХИЛЫН САДАНАДА

РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

ГАВАНАДА БАЯР БОЛОБО

ГАВАНА, январиин 3. (ТАСС). Америкэ түби дээрэ болоһон түрүүшын социалис революциин долоон жэлэй ойе Кубын арад үсэгэлдэр баяр баясхалантайгаар тэмдэглээ.

Гаванын Хосе Мартиин нэрэмжэтэ талмай дээрэ һайндэрэй гол хубинь үнгэрһэн байха юм.

Кубын компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, премьер-министр Фидель Кастро, Республикын президент Освальдо Дортикос, Республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд, Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай һанал нэгэдэлгын нэгэдэхи конференциин делегадууд, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат Ш. Р. Рашидов түрүүтэй советскэ делегаци трибуна дээрэ байгаа.

Сэрэгэй парадай һүүлээр талмай дээрэ хэдэн олон мянган хүн суглараа. Кубын компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, премьер-министр Фидель Кастро суглараагшадай үмэнэ үгэ хэлээ.

Фидель Кастрын хэлэһэн үгэ

ГАВАНА, январиин 3. (ТАСС). Шэнэ, революциин болоһоор наймадахи, жэлые «һанал нэгэдэлгын жэл» гэжэ Кубын КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Гаванын ажалшадай ехэ митинг дээрэ үсэгэлдэр үгэ хэлэхэдээ нэрлэһэн байна.

Революциһаа хойшонхи жэлнүүд соо амжагдаһан туйлалтануудай дүнгүүд энэ һайндэр дээрэ гаргагдадаг заншалтай юм гээд премьер-министр заагаа. Үнгэрэгшэ жэл илангаяа ехэ амжалтатай байгаа. Захиргаанай аппарат нилээд ехээр шэнэдхэгдээ, бүхы революционно ниитын организацинуудай хүдэлмэри эли бодо һайжараа, ороной экономикын хүдэлмэриие хинаха, эмхидхэхэ ябадал шангадхагдаа.

США-гай зүгһөө сат үргэлжэ аюулай тохёолдолго дээрэһээ оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхэ шухала гэжэ Кубын премьер-министр дахяад онсолон тэмдэглээ.

Кубын КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретариин хэлэһэн үгын нилээд ехэ хубинь хүдөө ажахын асуудалнуудта зорюулагдаһан байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай угаа таарамжагүй—урда урдынхида орходоо нилээд багаар бороогой ороһон байгаашье һаа, Кубын экономикын энэ гол һалбарида, илангаяа саахарай тростник болон бусад таряа ургуулгада, ехэ амжалтанууд туйлагдаа гээд тэрэ тэмдэглэһэн байна. Ерэхэ жэлдэ 6,5 миллион тонно саахар абахаар хараалагдаһан юм. Харин сагай уларилай муу дээрэһээ эды шэнээн саахар абтахагүй байгаашье һаа, саахар шанажа гаргалгын хэмжээн ехээр дээшэлхэ гээд Фидель Кастро онсолон тэмдэглээ.

Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай һанал нэгэдэлгын конференциин делегадуудые Кубын бүхы арадай зүгһөө премьер-министр амаршалаа. Тэмсэл хэжэ байһан бүхы арадууд Кубын зүгһөө шууд сэхэ туһаламжа абахабди гэжэ хүлеэжэ шадаха байна гээд тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Арад бүхэнэй тэмсэлэй зүб замые олохо гээшэ гол шухала зорилго болоно. Энэ замые арад өөрөө шэлэн оложо шадаха байна гээд Фидель Кастро хэлээ. Зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудта конференцидэ хабаадагшадай өөрынгөө хараа бодол баримталан хандаад байбал, энэ хуралдаан бүри амжалтатай байха гээд премьер-министр үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Шастриин хэлэһэн үгэ

ДЕЛИ, январиин 3. (ТАСС). «Хоёр ороной хоорондо зэбсэгтэ тулалдаанай дахяад һэргэхэгүйн тулада оролдолго гаргахые» уряалан, Пакистанай президентдэ, Ташкентдэ Айюб хаантай уулзаха үедөө хандахаб гээд Индиин премьер-министр Л. Б. Шастри үсэгэлдэр Делидэ мэдүүлээ.

Культурна холбоо барисаа байгуулха индо-советскэ бүлэм премьер-министрэй хүндэлэлдэ зорюулжа, уулзалга хээ. «Бэе бэедээ добтололсохогүй тухай хэлсээ, хани барисаан тухай договор гү, али ямар нэгэн ондоо хэлсээ» баталха аргаар Инди Пакистан хоёрой хоорондо эбтэй амгалан байдал тогтоожо болохо гээд премьер-министр бүлгэмэй гэшүүдэй үмэнэ үгэ хэлэхэдээ заагаа. Хэрбээ зүбшэн хэлсэлгын үедэ хоёр тала гол асуудалнуудые шиидхэжэ шадахагүй байгаа һаа, тэдэнэр ялахын сагта жэжэ асуудалнуудые шиидхэхэ һэдэлгэ гаргаха ёһотой гээд тэрэ хэлээ.

Хахад арал дээрэ амгалан байдал тогтоохын тулада хүсэлэл оролдолго ехээр гаргахаб гээд Шастри мэдүүлһэн байна.

Инди Пакистан хоёрой хоорондохи арсалдаае хэлсээ хэжэ шиидхэхэ арга олгоһонойнь түлөө Советскэ Союзда баясхалан хүргэхэ зуураа, премьер-министр ингэжэ онсолон тэмдэглээ. «Ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһондо Советскэ Союз батаар этигэдэг, бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангахые хүсэдэг дээрэһээ Советскэ Союз хэлсээ хүүлэхэ оролдолго гаргана».

Пакистанай президент радиогоор үгэ хэлэбэ

КАРАЧИ, январиин 3. (ТАСС). АПП агентствын дамжуулһанай ёһоор, Пакистанай президент Мохаммед Айюб хаан январиин 1-дэ радиогоор үгэ хэлээ. Инди Пакистан хоёрой хоорондохи харилсаанда тэрэ ехэ анхарал хандуулаа. «Индидэ амгалан байдал хэрэгтэй, тэрэшэлэн Пакистанда амгаланаар һууханьшухала болоно» гээд Айюб хаан онсолон тэмдэглэһэн байна.

Ташкентдэ Индиин премьер-министр Шастритай уулзахаяа байһан тухайгаа тогтоходоо, Пакистанай президент ингэжэ хэлээ: «Һайн һайхан хүсэл бодолтойгоор би тиишэ ошохомни. Гуримшуулга хэхые бидэнэр үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэнэбди, зүгөөр иимэ гуримшуулга һайн һайхан һанал бодолтойгоор, хүндэтэйгөөр бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Тэрэшэлэн Инди Пакистан хоёрой хоорондохи бүхы алгасалдаа арсалдаае зүбшэн хэлсэхые би хүсэхэ байнаб... Манай арсалдаае һайн һайхан сэдьхэлтэйгээр шиидхэхэдэ, хүршэ ёһоор зэргэ оршон һууха ябадал хангалгада һаад ушаруулхаар шалтагаан байхагүй гэжэ би тоолоноб.

Инди Пакистан хоёрой хоорондохи арсалдаа гуримшуулгада туһалха талаар һайн юумэ хэһэнэйнгээ түлөө премьер Косыгин манай баясхаланда хүртөөд байна».

Индонезидэхи байдал

ПАРИЖ, январиин 3. (ТАСС). Индонезиин Министрнүүдэй Кабинедэй пленарна заседани үсэгэлдэр Богорто болоо. Хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ гадаадын хэрэгүүдэй министр Субандриогой мэдүүлһэнэй ёһоор дотоодын байдал тухай асуудал заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн гол асуудал болоно. Франс Пресс агентствын корреспондентын Джакартаһаа мэдээсэһэнэй ёһоор орон доторхи мүнөөнэй байдал угаа орёо, хэсүү бэрхэтэй гэжэ тоолохо зуураа, иимэ хүндэ хүшэр байдалай тохёолдоод байхада, али бүхы арсалдаагаа болюулхыень бүхы хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадые президент Сукарно уряалһан байна. Индонезиин арадые нэгэдэлтэй байхыень Сукарно мүн лэ уряалаа.

Камбоджын правительствын мэдүүлгэ

ПАРИЖ, январиин 3. (ТАСС). Өөрынь газар уһанай бүрин бүтэн байлгада халдан орохо ушарай үзэгдэбэл, Камбоджо харюугай сохилто үгэхэ гэжэ соносхоһон мэдүүлгэ Камбоджын правительство үсэгэлдэр хэһэн байна. Камбоджын хилэ шадарай районуудта Америкын, Урда Вьетнамай, Таиландын сэрэгүүдэй һаяхан добтолго хэһэнһээ уламжалан, Камбоджын хилэ дээрэ үсэрэлдөө тулалдаанай бүри олоор гарадаг болоһон дээрэһээ иимэ мэдүүлгэ хэгдээ гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Пном-Пеньһээ мэдээсэнэ.

Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай һанал нэгэдэлгын нэгэдэхи конференци Кубын ниислэл Гаванада январиин гурбанда нээгдээ. Зураг дээрэ: Гаванын үйлсэнүүдэй нэгэн.

АПН-эй фото.

Гаванадахи конференцидэ Хо Ши Минэй эльгээһэн бэшэг

ХАНОЙ, январиин 3. (ТАСС). Гаванада мүнөөдэр нээгдэхэ Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай һанал нэгэдэлгын конференцидэ ДРВ-гэй президент Хо Ши Мин бэшэг эльгээгээ гээд ВИА мэдээсэнэ.

Вьетнамда США-гай империалистнуудай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй дайн империалис эзэрхэг түримхэйшүүлэй хэдэг эгээн лэ шэрүүн шанга, зэрлиг муухай аашануудай бодото жэшээ боложо үгэнэ гээд бэшэг соо тусхайлан заагдаһан байна. Гэбэшье США-гай империалис эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэлгын дай үргэлжэлүүлхээр, шэнэ бүри ехэ илалта туйлахаар вьетнам арад хүсэд шиидэнги байна. Үнэн зүб тэмсэл хэжэ байхадаа вьетнам арад социалис оронуудай арадуудай, Ази, Африкын, Латиин Америкын арадуудай зүгһөө, тэрэшэлэн дэлхэйн бүхы олониитын, тэрэ тоодо түрүү үзэл баримталдаг американецуудай, зүгһөө талархал болон дэмжэлгые хүлеэдэг байха юм.

Өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ, бүхы дэлхэйн арадуудай дэмжэлгэдэ түшэглэн, вьетнам арад США-гай империалис эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлхээр хүсэд шиидэнги байна, бүрин түгэс илалта туйлахань сохомтой.

Баатарлиг Кубын газар дээрэ мүнөө үедэ зарлагдаһан гурбан түбиин конференци тусгаар шухала политическэ удха шанартай гээд Хо Ши Мин бэшэнэ. Империализмда, хуушан болон шэнэ колониализмда эсэргүүсэн, национальна бэеэ даанхай байдалаа, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалые хамгаалхын түлөө тэмсэжэ байһан арадуудай һанал нэгэдэлгые болон харилсан туһаламсалтые бэхижүүлгэдэ энэ конференци үрэ ехэтэй туһа нэмэри оруулха.

ФРГ-һээ Вьетнам эльгээгдэнэ

БОНН, январиин 3. (ТАСС). Америкын долоодохи арми ФРГ-гэй газар дээрэ байдаг юм. Энэ армиин солдадууд болон офицернүүд Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаанда хабаадахын тулада Урда Вьетнам улам олоор эльгээгдэдэг болоо. «Франкфуртер Альгамейне» гэжэ газетын мүнөөдэр мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Германиһаа Америкын армиин хоёр мянга гаран солдат, офицернүүд Сайгон эльгээгдэнхэй.

Хулһэншэдэй гэмтэ ябуулганууд

ХАНОЙ, январиин 4. (ТАСС). «Урда Вьетнамда хэжэ байһан гэмтэ муухай хэрэгэй түлөө бүхы харюусалгые Америкын империалистнууд, тэдэнэй хулһэншэд даааха ёһотой гээд Вьетнамда ажаглалта, хиналта хэхэ талаар уласхоорондын комиссида Вьетнамай Арадай армиин верховно командованиин хэлхеэ холбоо байгуулха зурганай үсэгэлдэр эльгээһэн бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Энэ бэшэгые ВИА агентство дамжуулаа. Тэрээн соо ингэжэ хэлэгдэнхэй. Декабриин 22-то Танжианг (Биньдинь провинци) гэжэ тосхониие артиллереэр буудаһанайнгаа һүүлээр Урда Корейн хоёр рото солдат тэндэ орожо, 50 шахуу хүниие —багашуулые, эхэнэрнүүд болон үбгэдые алаһан байна.

Амгалан һууһан зониие зэрлиг муухайгаар алажа хюдажа байлгые эрид шууд буруушааха зуураа, добтолго хэһэнэй түлөө зэмэтэйшүүлые хэһээхыень хэлхеэ холбоо байгуулха зургаан эрид шууд баадхана.»

Бирмын правительствын абаһан хэмжээнүүд

НЬЮ-ЙОРК, январиин 3. (ТАСС). Хари хэлэн дээрэ Бирмэдэ хэблэн гаргагдадаг бүхы энгэй газетэнүүдые Бирмын революционно правительство январиин 2-һоо хориһон байна. Энээн тухай АП агентство Рангунһаа мэдээсэнэ.

800.000 гаран хүн Баруун Берлинһээ ГДР-эй ниислэлдэ айлшалба

БЕРЛИН, январиин 3. (ТАСС). Пропускнууд тухай хэлсээнэй хүсэндөө байһан һүүлшын үдэртэ—январиин 2-то—Баруун Берлинэй 70 мянга гаран хүн ГДР-эй ниислэлдэ айлшалаа. Тиимэ болохолоороо, пропускнууд тухай хэлсээнэй хүсэндөө байха бүхы үе соо 800.000 гаран баруун берлинэйхид демократическа Берлин ерэжэ, өөһэдынгөө түрэлхидтэ айлшалһан байха юм.

ЦАР-ай шэнэ правительство

БАНГИ, январиин 3. (ТАСС). Президент Давид Дако гэгшые засагһаань зайсуулһан полковник Бокасса Центрально-Африканска Республикын шэнэ правительствые мүнөөдэр байгуулаа. Правительство юһэн хүнһөө бүридэнэ, тэдэнэй гурбанинь ороной урдын правительствада ородог байһан юм.

Патриодууд добтолно

ПАРИЖ. Урда Вьетнамай партизанууд январиин 2-то добтолго хэжэ, Куангнгай провинциин захиргаанай центр шадарай шухала постые эзэлэн абаа.

Африкын эрхэ сүлөөгэй түлөө

КОНАКРИ. «1966 он хадаа Африкые хүсэдөөр сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ, бүри ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха жэл болохо ёһотой» гээд Гвинейн Республикын президент Секу Туре мэдүүлээ.

Родезиин асуудал хадаа сүлөөтэ, үнэхөөрөөл бэеэ даанхай Африкын болон харин аша туһые харадаг Африкын хоорондо илгаа гаргаба гээд президент тэмдэглээ. Африкын нэгэдэлэй организаци хадаа Африкые сүлөөрүүлэн хүгжөөхэ эрхим арга байһан зангаараа гээд Секу Туре хэлээ. Африкын бүхы түрүү үзэл баримталдаг гүрэнүүд болон организацинуудта хандахадаа, Африкын нэгэдэлэй программа бэелүүлхэ зорилгоор нэгэдэхыень тэдэниие Секу Туре уряалаа.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н03303. Зак. № 30.